

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886.   Andra Kammaren.   N:o 24.

Onsdagen den 17 Mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 10 innevarande Mars.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Kongl. Maj:ts i gårdagens sammanträde aflemnade proposition till Riksdagen med förslag till lag med vissa bestämmelser angående bankbolag med sedelutgifningsrätt, lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken, lag angående bankbolags och sparbanks konkurs samt lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

Till Konstitutions-Utskottet hänvisades Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förändrad lydelse af 71 § Riksdagsordningen.

Slutligen blef Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående bankaktiebolag och förordning rörande enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar öfverlemnad till behandling af Lag-Utskottet.

§ 3.

Efter föredragning vidare af de på Kammarens bord hvilande motioner hänvisades:

Herr *Nils Peterssons* motion, N:o 192, till Konstitutions-Utskottet;

Herr *E. W. Wrellinds* motion, N:o 193, till Andra Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 1; samt

Herr *A. Hedins* motion, N:o 194, likaledes till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 1.

§ 4.

Skedde föredragning af Stats-Utskottets Memorial N:o 29, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående personligt lönetillägg för Sekreteraren och ombudsmannen i Riksgäldskontoret S. H. Wikblad; och blef dervid den i samma memorial föreslagna voteringspropositionen af Kammaren godkänd.

§ 5.

Föredrogos och bordlades för andra gången:
Stats-Utskottets Memorial N:o 30;
Banko-Utskottets Memorial N:is 5, 6 och 7; samt
Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 7 (i samlingen N:o 13).

§ 6.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets Utlåtande N:o 39, i anledning af väckt motion om tillägg till § 23 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862.

§ 7.

*Om ändradt
sätt för offentliggörande af
allmänna
kungörelser
och tillkännagifvanden.*

Härefter företogs till handläggning Lag-Utskottets Utlåtande N:o 40, i anledning af väckt motion om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden.

Motionären, Herr *E. J. Ekman*, hade föreslagit, att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes vidtaga de åtgärder, som erfordrades, på det att publicerandet af myndigheternas kungörelser och af öfriga offentliga handlingar, som förut blifvit från predikstolarne i kyrkorna upplästa, måtte ske på annat sätt än hittills, så att allmänheten måtte derom få nödig kännedom.

Utskottet hemställde emellertid, att motionen ej måtte vinna Riksdagens bifall.

Emot Utskottets hemställan hade reservationer anmälts dels af Herrar *Ax. Bergström*, *C. G. Hasselrot* och *J. Andersson* i Lysvik, hvilka ansett, att Utskottet bort tillstyrka Riksdagens aflåtande af skrifvelse till Konungen, med begäran:

1:o) att Kongl. Maj:t måtte, med upphäfvande af Kongl. resolutionen på allmogens besvär den 9 December 1766, § 10, samt Kongl. förordningen den 8 Maj 1849, den sistnämnda i hvad den anginge kungörande i kyrkorna såväl af Kongl. Maj:ts nädiga förordningar utom bönedagsplakat som ock af auktoriteters och enskilda personers kungörelser, förordna som följer:

“Der Konungens författningar samt myndigheters och enskilda personers kungörelser skola i kyrka offentliggöras, skall det ske så att gudstjänst ej derigenom afbrytes“.

2:o) att Kongl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande, huru vida icke — intill dess sådan åtgärd kunde vidtagas, hvarigenom publicerandet i kyrkorna af andra kungörelser och författningar än dem, som stode i sammanhang med det kyrkliga lifvet, kunde upphöra — frågan om dessa handlingars offentliggörande kunde ordnas sålunda, att, med upphäfvande af skyldigheten för prest att från predikstol uppläsa nådiga författningar samt myndigheters och enskildes kungörelser, prest skulle åläggas att hvarje söndag låta offentliggöra de för sådant ändamål ankomna handlingar på det sätt, att de antingen anslages å en på lämpligt ställe i kyrka eller vapenhus anbragt tafla eller ock, derest sådant anslag ej lämpligen kunde ega rum, upptoges å en på nämnda tafla anslagen förteckning, utvisande deras rubrik eller innehåll; samt dels

af Herr *H. Claëson*, som ansett att Utskottet bort tillstyrka Riksdagen affåtande af skrifvelse till Konungen med anhållan, det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådana ändringar i gällande bestämmelser rörande förevarande ämne, att från predikstolarne skulle endast kortare kungörelser, såsom om kommunalstämmas eller kyrkostämmas hållande, tings begynnande eller avslutande m. m., fullständigt uppläsa, och att, rörande längre kungörelser samt Kongl. Maj:ts författningar, endast behöfde omförmälas, att de för offentliggörande ankommit till kyrkan och att de under viss tid funnes tillgängliga å det rum, som af församlingen dertill bestämts.

Efter det Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Berglöf: Motionären har i detta sitt förslag för Riksdagen påvisat olämpligheten af det sätt, hvarpå allmänna kungörelser nu publiceras. Han har dock icke framställt något nytt förslag eller angifvit den riktning, i hvilken han önskade att en ny lagstiftning i förevarande ämne skulle gå, och det torde äfven vara kinkigt att uppgöra ett sådant förslag, enär det är svårt att bryta med det gamla kungörelsesättet. Lag-Utskottet har förklarar sig anse en förändring härutinnan icke vara af behöfvat påkallad och således afstyrkt motionen. Att likväl ett sådant behof förefinnes, torde böra medgifvas, ty vid många tillfällen hafva både vid kyrkomöten och inom domkapitlet höjt sig röster för förändring af det nu gällande systemet. Man torde väl endast behöfva erinra om olämpligheten deri, att presterna från predikstolen uppläsa de många och långa författningar och kungörelser som utkomma såväl från regeringen som Konungens Befallningshafvande. Jag vill i detta hänseende särskildt erinra om, huru olämpligt det vore, om presterna skulle uppläsa t. ex. hela medicinaltaxan från predikstolen. Jag undrar just, huru många åhörare skulle stanna kvar för att höra en dylik kungörelse, andra författningar att förtiga. Kongl. Maj:t har äfven beaktat nödvändigheten af en ändring härutinnan i så måtto, att vid 1874 års riksdag framlades en Kongl. proposition med ett utarbetadt författningsförslag angående förändradt sätt för offentliggörande i kyrka af allmänna författningar och kungörelser samt enskilda tillkännagifvanden. Detta förslag vann dock icke Lag-Utskottets

Om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden.
(Forts.)

Om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden.
(Forts.)

bifall eller tillstyrkan; men Lag-Utskottet omarbetade förslaget och framlade för Riksdagen ett förslag, som må hända var bättre och lämpligare än det af Kongl. Maj:t afgifna. Detta Utskottets förslag vann godkännande inom denna Kammare, men föll deremot i Första Kammaren och föll således i sin helhet för den riksdagen. Sedan har något dylikt förslag icke blifvit framlagdt, och motionären gör nu Riksdagen uppmärksam på lämpligheten, att något blir gjordt i anmärkta afseende. Man säger må hända härvid, att presterskapet redan infört ett annat sätt för offentliggörande af författningar och kungörelser; de pläga nemligen icke uppläsa dessa i kyrkorna utan endast tillkännagifva, att den eller den författningen till kyrkan ankommit, hvilket förfaringsätt jag tror blifvit praxis på de flesta ställen. Men denna praxis finner icke stöd i någon förordning. Vi hafva också för kort tid sedan läst i tidningarne ett referat — jag förmodar att sakförhållandet är deri rätt återgifvet — hvilket omförmälde, att Kongl. Maj:t ogillat ett åtal på grund deraf, att en författning, som deri åberopades, icke blifvit offentliggjord på i lag föreskrifvet sätt. Detta visar tydligen att, om presterna för kungörelsens offentliggörande använda en praxis, som icke öfverensstämmer med lagen, kan man vid domstolen mötas med den invändning, att en åberopad författning icke blifvit kungjord på i lag föreskrifvet sätt och till följd deraf icke eger någon giltighet eller bindande kraft. Detta, mine herrar, torde vara högst olämpligt samt för oss mycket beaktansvärdt; det visar tydligt, att en förändring häri är i hög grad påkallad, samt att det är hög tid att någonting härutinnan blir gjordt.

Att få ett författningsförslag eller en förordning så fullständig som man skulle kunna önska, kan man icke begära, emedan den ene vill hafva det på ett sätt och den andre på ett annat. Andra åter vilja, att dessa kungörelser antingen skola anslås på en tafla eller samlas på ett rum, der allmänheten har dem att tillgå. Men om man icke får allt hvad man vill, så får man väl nöja sig med att vinna något och sålunda komma ett steg framåt. I synnerhet torde det vara lämpligt att gifva lag åt en praxis, som redan gjort sig gällande vid kungörelsens publicerande.

Det förslag, som Lag-Utskottet vid 1874 års riksdag framlade och som i denna Kammare godkändes, är mycket lika den reservation, som vid Lag-Utskottets nu afgifna utlåtande är afgifven af Häradshöfding Claëson. Jag tror därför, att man skulle kunna nu ingå på den väg, som Herr Claëson föreslår, och besluta en skrivelse i ämnet till Kongl. Maj:t.

Herr Claëson föreslår i sin reservation, att från predikstolarne skulle endast kortare kungörelser, såsom om kommunalstämmas eller kyrkostämmas hållande, tings begynnande eller afslutande m. m., fullständigt uppläsas, och att, rörande längre kungörelser samt Kongl. Maj:ts författningar, endast behöfde omförmälas, att de för offentliggörande ankommit till kyrkan och att de under viss tid funnes tillgängliga å det rum, som af församlingen dertill bestämts. Detta förslag tror jag skulle kunna till en början vara ett godt ändringsförslag. Man kan här må hända invända, att det är svårighet för en kommun

att anvisa lämpligt rum, der dessa författningar skulle finnas och förvaras för allmänheten, men det torde väl icke behöfva erinras, att lämpligare rum i sådant afseende icke finnes än pastorsexpeditionerna, som vissa tider på dagen eller i veckan kunde hållas öppna för allmänheten. Der borde då kungörelser och författningar af såväl ena som andra slaget finnas att tillgå utan någon kostnad för vaktbetjening eller lokalhyra. På grund häraf, Herr Talman, ber jag få yrka bifall till den af Herr Claëson afgifna reservation.

Om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden.
(Forts.)

Herr Ekman: Lag-Utskottet har börjat sitt utlåtande med att omnämna, huru kyrkomötet vid flera tillfällen föreslagit ändring i nuvarande sätt för kungörelsens publicerande, och af denna redogörelse framgår tydligt och klart, att kyrkomötet å sin sida verkligen önskat en ändring härutinnan. Dessa kyrkomötets önsksningar hafva visserligen icke hittills rönt någon framgång, men detta bör dock icke afskräcka oss att vidhålla en sak, som ovilkorligen måste bringas till en önskvärd lösning; ty lagar måste stiftas, som kunna tillgodose olika tiders olika förhållanden.

Under förgångna tider, då man mera allmänt gick i kyrkan, så kunde det låta säga sig, att man skulle publicera kungörelserna från predikstolen, ehuru jag under alla förhållanden anser kyrkan vara en olämplig plats för sådant ändamål. Men nu hafva andra förhållanden inträdd. Jag har också tagit mig friheten att i min motion påpeka sådana nya förhållanden, som äro beaktansvärda, samt att nya lagar måste stiftas för att tillgodose dessa nya förhållanden.

Lag-Utskottet har visserligen sagt, att det icke kunnat tillmäta de skäl, som jag anfört för en förändring i nuvarande sätt för kungörelsens uppläsande, någon vidare betydelse, och jag beklagar detta; men ett faktum är likväl, att en hel hop menniskor, som tillhöra svenska staten, dels äro genom lag berättigade att samlas på andra ställen för att fira sin gudstjenst, dels äfven, ehuru de tillhöra den svenska kyrkan, icke besöka densamma. Detta faktum står kvar. Lag-Utskottet må nu tillmäta detsamma större eller mindre betydelse, men det står, som sagdt, ändå kvar, och jag tror derfor det icke vara skäl att i denna liksom i andra frågor söka leka kurra gömma, utan jag tror att man bör se saken, sådan den är.

Lag-Utskottet säger med afseende å de personer, som jag tagit mig friheten omnämna i min motion, nemligen främmande trosbekännare eller ock medlemmar af svenska kyrkan, hvilka hellre söka uppbyggelse i enskilda sammankomster än i den allmänna gudstjensten, att dessa personer, "om de icke på annat sätt kunna skaffa sig kännedom om kungörelsernas innehåll, äro i tillfälle att vid gudstjenstens slut infinna sig i kyrkan för att åhöra kungörelsernas uppläsande." Man vet verkligen icke, om Lag-Utskottet här hånar eller talar allvarligt. Huru är det tänkbart, att främmande trosbekännare skulle kunna infinna sig i kyrkan, just då kungörelserna skola uppläsas? Antag t. ex. att dissenters hafva sin samlingslokal flere fjerdingsväg från kyrkan; är det då tänkbart, att de skola rusa ut från sin lokal för att infinna sig i kyrkan och der åhöra kungörelsernas uppläsande. Detta är åt-

Om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden. minstone icke att tillmötesgå människor på ett sådant sätt, som kan vara dem till gagn och nytta.

(Forts.) Men, mine herrar, det är icke blott dissenters, som äro frånvarande från svenska kyrkans lokaler utan äfven sådana, som icke anse sig höra till dissenters, och jag skulle kunna angifva dussintals socknar, som bestå af 2, 3 à 4 tusen medlemmar, af hvilka icke mer än högst 25 personer gå i kyrkan. De öfriga äro dock icke dissenters, men af någon anledning, jag vet icke hvilken, besöka de icke sockenkyrkan. Jag medgifver, att förhållandena äro olika i olika delar af landet, och jag tror, att man på somliga ställen fortfarande besöker kyrkan mycket regelbundet och noga. Jag tror också, att på många ställen inga dissenters finnas. Men man må komma i håg, att man icke skall lagstifta för en eller annan provins, utan för landet i dess helhet, och därför tror jag det vara viktigt att taga denna sak i betraktande. Jag tror mig kunna påstå — och jag har sagt det förut en gång i denna Kammare — att jag icke tager till för mycket, då jag säger, att antalet af de personer, som icke bevista svenska kyrkans lokaler, ehuru de icke äro dissenters, men dock begagna sig af den förmån som 1868 års förordning medgifver, kan räknas icke i 100-tal eller 1,000-tal utan i 100,000-tal. Jag ber herrarne gifva akt på ställningen i landet, och då tror jag ingen skall kunna säga, att det blott är en hand full personer, hvarom här är fråga. Det är tvärt om ganska många, och deras antal växer. Jag tror därför det vara nödvändigt att beakta dessa förhållanden och icke tiga i hjel dem. Jag beklagar för den skull, att Lag-Utskottet alls icke tyckes hafva tagit detta ad notam, såsom man haft anledning vänta, att Utskottet skulle göra.

Emellertid har Lag-Utskottets afstyrkande af motionen åtföljts af ett par reservationer, den ena afgifven af Utskottets ordförande, Herr Bergström, jemte en af Första Kammarens ledamöter, Herr Hasselrot, samt en medlem af denna Kammare, Herr Andersson i Lysvik. Dessa herrar hafva i sin reservation upptagit kyrkomötets förslag, under förhoppning, att det på den vägen skulle kunna gå igenom. För min enskilda del anser jag dock det förslag, som förekommer i denna reservation, vara högst olämpligt, det förslag nemligen, att dessa kungörelser skola anslås på lämpligt ställe i kyrkan eller på i vapenhuset anbragta taflor. Detta är att komma ur askan i elden. Har det varit olämpligt, att presterna läsa upp kungörelserna från predikstolen, måste det väl vara ännu olämpligare att i kyrkan upphänga dem på en stor svart tafla, dit då alla människor skola fram och titta under gudstjensten, eller i vapenhuset, som är en liten smal passage, der folket då skulle stanna och trängas för att läsa. Detta är alldeles opraktiskt. Det vore visserligen icke så orimligt, om här vore fråga om ett katolskt land, der kyrkorna stå öppna hela dagen, både sön- och hvardagar, så att människorna när som helst kunna komma in; men om man här skulle upphänga en tafla t. ex. i vapenhuset, så kunde man ju icke der få inträde annat än, då dörrarne äro öppna för gudstjensts firande. För min del anser jag därför förslaget i den första reservationen högst olämpligt, och jag skulle hellre se, att

ingenting gjordes åt saken, än att man ginge i den rigtningen. Deremot är den andra, af Herr Claëson afgifna reservationen för mig mera tilltalande. Som Herr Berglöf sade, är det utan tvifvel denna reservation, som man bör stanna för och tänka på. Jag är väl icke heller fullt nöjd med denna reservation. Jag anser den nemligen vara för inskränkt, då den säger "att från predikstolarne skulle endast kortare kungörelser, såsom om kommunalstämmas eller kyrkostämmas hållande, tings begynnande eller avslutande m. m., fullständigt uppläsa, och att, rörande längre kungörelser samt Kongl. Maj:ts författningar, endast behöfde omförmälas, att de för offentliggörande ankommit till kyrkan och att de under viss tid funnes tillgängliga å det rum, som af församlingen dertill bestämts." Jag skulle därför önskat, att i reservationen hade stått, att icke endast Kongl. Maj:ts *längre* kungörelser och författningar skulle finnas tillgängliga på ett af församlingen bestämdt rum, utan att äfven de kortare kungörelserna om kommunalstämmas eller kyrkostämmas hållande eller angående tingen, hvilka förut blifvit i kyrkan upplästa, der skulle finnas; men jag håller med om hvad Herr Berglöf sade, att det är bättre att få något än intet. Denna sak skulle kunna sedermera regleras, om man nu blott vinner hvad i reservationen föreslagits och sålunda bryter isen; och får man ett rum, der de större kongl. kungörelserna och författningarna förvaras, så tror jag, att det skall låta sig göra att äfven få de smärre kungörelserna förvarade på samma ställe.

Med anledning af detta ber jag att få förena mig med Herr Berglöf i hans yrkande om bifall till Herr Claësons reservation.

Herr Zimdahl: Det är icke utan en viss tvekan jag nu för första gången begärt ordet i denna Kammare, helst det här gäller en fråga, som kanske af mången anses vara af underordnad betydelse. Men då jag på förhand kan lofva att icke blifva särdeles mångordig, så torde jag få hoppas på Kammarens öfverseende.

I en tid, då så mycken benägenhet förefinnes att vilja klandra vår statskyrka och inom densamma vedertagna bruk, synes det mig vara så mycket mera angeläget att söka undanrödja hvad som kan vara föremål för verkligen befogadt klander; och dertill måste jag för min del räkna kungörelsernas uppläsande i kyrkorna. I likhet med Lag-Utskottet, kan jag icke godkänna de skäl, motionären anför, ty deremot skulle man, utan att anses brutal, kunna svara, att den, som icke vill besöka kyrkan, får låta bli, utan några berättigade anspråk på att lagstiftningen skall rätta sig derefter. Men om jag, som sagdt, icke kan förena mig med motionären i fråga om motiven för den sak han önskar få genomförd, kan jag så mycket mera instämma med honom i sjelfva syftet med motionen.

Utskottet har, såsom herrarne behagade finna, anför emot motionären, bland annat, att det för sin del funnit att den nu vedertagna formen för kungörelsernas publicerande ännu är, i det hela taget, för förhållandena i vårt land, den mest lämpliga. Så mycken respekt jag än hyser för Lag-Utskottet, kan jag i detta hänseende icke dela dess åsigt. Jag är tvärt om böjd att påstå, att det sätt, på hvilket kun-

Om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifranden.
(Forts.)

Om ändradt
sätt för offent-
liggörande af
allmänna
kungörelser
och till-
kännagifvan-
den.
(Forts.)

görelser nu publiceras, är högst olämpligt; och att det så länge fort-
farit, torde icke kunna tillskrifvas något annat än slentrianens makt.
Tänker man närmare på det höga ändamålet med våra kyrkor, som
uteslutande äro afsedda för Guds ords förkunnande och sakramentens
utdelande eller med ett ord: församlingens uppbyggelse, så kan man
icke undgå att förnimma ett skärande missljud, då man omedelbart
efter gudstjensten får höra uppläsandet af allehanda kungörelser. Jag
kan härvid icke undgå att erinra mig hvad jag en söndag för ej länge-
sedan hörde i en landskyrka. Sedan välsignelsen var slutad och sän-
gen förklingat, upplästes en kungörelse, som började sålunda: Pasto-
ralier, kommunalutskylder och hundskatt uppbäras den och den dagen.
Då man hör sådant och annat af ännu sämre beskaffenhet, så kan
det religiösa sinnet icke annat än neddragas, om detsamma genom den
försiggångna gudstjensten i någon mån lyftats från jordelivets vex-
lande bekymmer. Detta är icke presterskapets, församlingens eller de
särskilda individernas fel, utan det är lagstiftningens. Ett faktum
är emellertid, att presterskapet skall nödgas medverka till ett sådant
missförhållande. Jag ber herrarne tänka på saken äfven ur denna
synpunkt. Det är icke underligt, att en stor del af vårt presterskap,
just med hänsyn till detta förhållande, verkligen så att säga suckar
såsom under oket af en tung och tryckande börda, på hvars snara
aflyftande de utan tvifvel hafva de mest berättigade anspråk. Det är
dessutom, från en annan synpunkt sedt, högst obilligt, att den prest,
som till äfventyrs haft att bestrida icke blott altartjensten och predi-
kan, utan kanske också en lång och tröttande kommunion, skall, då
allt detta är slut, från predikstolen uppläsa en mängd allmänna och
enskilda kungörelser, så mycket mera obehagligt som han, äfven med
bästa vilja, icke kan uppläsa allt, som fordras, ty uppläsandet af en
enda kongl. förordning kan ofta taga hela timmar i anspråk. Dertill
kommer, att det hittills följda bruket att uppläsa kungörelser är af
en stor del af menigheten numera utdömdt, såsom varande sårande
för det religiösa sinnet, ett sinne, som hos vår allmoge är i våra dagar
mera vaket än mången föreställer sig. Detta gör också, att på många
ställen högst få, om ens några, stanna kvar för att afhöra kungörel-
serna. Hvad beträffar den församling, jag tillhör, så är den, såsom
herrarne veta, den folkrikaste landsförsamling inom vårt land, och dess
kyrka är söndagligen mycket talrikt besökt, men det oaktadt är det
endast undantagsvis, som någon medlem sitter kvar i kyrkan för att
höra kungörelsernas uppläsande.

Mine herrar! Det gifves "tumslånga" steg, som afse störtandet af
vår statskyrka, men det gifves också steg till bevarande af vår kyrkas
bestånd, och till dem vill jag räkna det, som den ifrågavarande motio-
nen åsyftar. Att taga detta steg anser jag vara Riksdagen fullt vär-
digt, helst då kyrkomötet, såsom vi veta, mer än en gång gjort fram-
ställning i samma syfte. Nu är det visserligen en sanning, att det i
allmänhet är lätt att klandra det bestående, men deremot ganska svårt
att sätta någonting antagligt i dess ställe. Det må medgifvas, att så
är förhållandet äfven här, och jag undrar icke på, att Utskottet hyst
sina betänkligheter. Jag tror likväl, att det här finnes en utväg, om

man blott på allvar vill vinna målet, och denna utväg anser jag vara anvisad uti Herr Claësons reservation. Jag skall därför, öfvertygad som jag är, att Andra Kammaren har en öppen blick för tidens kraf, i likhet med den föregående talaren vördsamt anhålla, att Kammaren ville bifalla den af Herr Claëson afgifna reservationen.

Till sist vill jag till Lag-Utskottets ärade vice ordförande, som vanligen här i Kammaren talangfullt och sakrikt försvarar Utskottets förslag, rigta den bön, att han nu ville i någon mån låta neutralisera sina åsikter eller lemna dem något å sido, på det att denna fråga ändtligen måtte vinna en af kyrkomöte, presterskap och en stor del af menigheten önskad framgång.

Om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden.
(Forts.)

Herr Petersson i Runtorp: Jag skall börja med samma ord, som den siste talaren slutade med: Jag hoppas, att Kammaren har tillräckligt öppen blick för att bifalla Lag-Utskottets utlåtande.

Så väl motionären som de föregående talarne säga, att det förefinnes ett behof att få denna ändring införd. Jag känner icke dessa talares behof, men sjelf har jag icke känt något sådant behof och ej heller i min hemort hört talas om något behof af den ifrågasatta ändringen. Numera, sedan församlingarnes presterskap vidtagit den utvägen att uppläsa kungörelserna först efter gudstjenstens slut, synes någon ändring så mycket mindre vara behöflig. Det förefaller mig som en besynnerlig motsägelse mellan dessa talares påståenden, att kungörelsernas uppläsande är så störande, men att ingen är qvar, som hör det der störande. Det är ju klart, att den, som icke vill höra dessa kungörelser, han kan gå ut; men de, som vilja höra dem, de sitta qvar, och det bör hvarken kunna genera presterskapet eller kyrkan, om dessa kungörelser uppläsas från predikstolen, som är den enda lämpliga platsen för deras publicerande. Jag tycker detta alla icke verkar störande. De skäl, som här anförts för en förändring, finner jag så underhaltiga, att man icke behöfver länge uppehålla sig vid dem. Allmänheten önskar icke heller en dylik förändring. Det kan väl finnas vissa personer, som icke finna sig tillfredsställda härmed, och det är naturligtvis dissenters, som icke vilja besöka kyrkan. Jag tror emellertid, att dissenters kunna få myndigheternas kungörelser sig tillsända, så att de kunna få publicera dem bäst de vilja. Det har talats om, att man skulle lägga kungörelserna på ett särskildt rum eller spika upp dem på en tafia o. s. v. Detta finner jag vara alldeles olämpligt. Det enda lämpliga sättet under närvarande förhållanden är det som nu sker, och torde förblifva så, till dess vi fått tryckerier på landsorten, så att vi kunna få in kungörelserna i provinstidningar. För närvarande skulle det väcka ett stort misslag att förändra publiceringssättet.

Jag vill emellertid icke spilla några flera ord på denna sak. Den är icke värd något vidlyftigare resonnement.

Jag yrkar bifall till Lag-Utskottets förslag.

Häruti instämde Herrar *Magnusson, Larsson* i Fole, *Andersson* i Plöninge och *Sjö*.

Om ändradt
sätt för offent-
liggörande af
allmänna
kungörelser
och till-
kännagifvan-
den.
(Forts.)

Herr Waldenström yttrade: Jag tror, att det är alldeles nödvändigt, att man gör något åt den sak, som här är i fråga. Att det från kyrklig synpunkt är nödvändigt, har kyrkomötet, som bäst bör förstå att bedöma denna fråga, redan flere gånger uttalat. Att det ock från borgerlig synpunkt sedt är nödvändigt, derom torde man väl kunna vara ense, då det sätt, som nu användes, att omedelbart efter gudstjenstens slut uppläsa kungörelserna, gör, att endast högst få få reda på kungörelsernas innehåll. I min barndom upplästes, i den stad, der jag är född, kungörelserna midt under predikan. Predikan var afdelad i två afdelningar, hvilka skildes åt af ett tyst "Fader vår"; och näst efter detta "Fader vår" upplästes kungörelserna. Denna ordning ändrades sedan, så att de upplästes efter predikans slut, innan presten gick ned från predikstolen. Denna ordning ändrades åter så, att kungörelserna, såsom nu, började läsas upp efter gudstjenstens slut. Så har det gått framåt. Och nu återstår blott ett steg att taga.

En talare här bredvid mig påpekade, att det vore omöjligt att läsa upp i sin helhet längre förordningar. Han nämnde såsom exempel medicinaltaxan. Äfven andra exempel kunna anföras, såsom tulltaxan, hvarjehanda traktater m. fl., hvilka stundom kunna gå på bortåt 50 till 100 kvartsidor. Dertill kommer ännu en annan omständighet, som ibland gör uppläsandet omöjligt, nemligen att kungörelserna understundom äro så skrifna, att det är rent af omöjligt för presten att läsa dem. Sådant har hänt mig, och det har fått passera oanmärkt.

Samme ärade talare här närmast till venster sade, att, hvad beträffar längre kungörelser, det redan vore praxis, att pastorerne endast omnämnde, att den eller den kungörelsen ankommit till kyrkan. Detta är saant, och det är en praxis, som icke åstadkommit någon skada. Det finnes äfven ett annat sätt, som jag sjelf under den tid, jag var prest, fick lära, som jag ofta använt och som jag åter lärt andra. Om de Kongl. kungörelserna står det nemligen i kyrkolagen, att de skola uppläsas, eller att deras uppläsning åtminstone skall påbörjas söndagen näst efter det presten fått dem. Men det står ingensstädes, att deras uppläsning skall fortsättas söndagen derefter. Det är därför mycket vanligt, att presten läser upp några rader af en Kongl. kungörelse och sedan låter församlingen skaffa sig fortsättningen bäst den gitter. Det är helt enkelt omöjligt att fullgöra det nu gällande budet. Och så mycket må väl vara klart, att det är orimligt att hafva qvar en lag, som icke kan åtyldas. Man bör också besinna, hvad en talare redan påpekat, nemligen att en prest, innan han skall uppläsa kungörelserna, kan hafva förrättat både skriftermål, högmessa, barndop, begrafning och nattvardsgång. Är det då rimligt, att han skall vara tvungen att efter allt detta läsa upp en massa långa kungörelser! Vanligen är det ock ingen, som vill höra dem. Och hvad skada skulle då ske, om presten befriades från skyldigheten att uppläsa dem? Det är otroligt, hvilka kungörelser man kan få för att uppläsa i kyrkan. Af tidningarne har man nyssett, huru, om jag minnes rätt, sällskapet "Pro fide et christianismo" sändt till vederbörande pastorer en prenumerationsanmälan å en sin

tidskrift för att läsas upp tre gånger från predikstolarne. Till kyrkorna komma kungörelser om att någon har penningar att låna ut, eller att någon vill låna penningar; kungörelser om auktioner, om potatisupptagning för bränneriers räkning m. m. Ja, en gång, då jag just stod färdig att börja en högmessogudstjenst, kom en dräng till mig med en kungörelse från en handlande, att denne hade ett parti skämd strömning att sälja. Jag svarade drängen: "Helsa handelsman, att han får sälja sin ruttna strömning sjelf." Men hvad skall presten i allmänhet göra? Det står ju i lagen, att han skall läsa upp enskildes kungörelser; och det är då icke alltid så lätt att uppdraga gränsen emellan hvad han är skyldig och hvad han icke är skyldig att uppläsa.

Evangelisten Markus berättar, hurusom Frälsaren, när han rensade templet, icke tillät, att något bars genom detsamma. Men hos oss bäres igenom templet både potatis och svin, rutten strömning och annat mera. Är det reson, att Lag-Utskottet vill hålla presterna kvar vid skyldigheten att tjena med sådant?

Jag tror icke, att det skulle medföra någon skada, om denna skyldighet upphäfdes. Det sätt, som nu praktiseras, att endast uppläsa de första raderna af kungörelserna eller att endast tillkännagifva att kungörelsen anländt till kyrkan, har icke visat sig medföra någon skada. Jag skall därför i likhet med föregående talare yrka bifall till Herr Claësons reservation. Den lider visserligen af det stora felet, att enligt densamma skulle kortare kungörelser uppläsas från predikstolen. Såsom sådane kunna betraktas just auktionskungörelser m. fl., hvarom jag nyss talat. Men, för att nu åtminstone vinna något, skall jag som sagdt förena mig med dem, som yrkat bifall till denna reservation.

Herr Redelius: Efter som i denna fråga en diskussion helt oväntadt uppstått, så tror jag det vara min pligt att, ehuru oföberedd, också här säga några ord.

Man har yttrat sig i denna fråga dels från religiös, dels ock från borgerlig synpunkt; och man måste erkänna, att saken kan ses från båda dessa sidor; hufvudpunkten är dock den, att folket i hvarje socken må få reda på författningar och andra saker, som det behöver veta, och derefter kommer frågan om det sätt, på hvilket allmänheten lätt och säkert skall få kunskap derom. Det sätt, på hvilket detta för närvarade sker, känna vi alla. Men nu vill man ha bort det och man vill ha bort det af ömhet om presterskapet. Det är med särskildt hänsyn till denna punkt, som jag tillåter mig att för en stund begära Kammarens uppmärksamhet. Hvad jag kommer att yttra, säger jag naturligtvis ej å presterskapets utan å egna vägnar.

Hvad beträffar den samvetsnöd och det ok, som skulle trycka presterskapet, i följd af dess åliggande uti ifrågavarande hänseende, får jag förklara, att jag för min del deraf aldrig haft någon känning. Visserligen kan det understundom, när göromål hopat sig på hvarandra och dertill kommer en mängd kungörelser, vara betungande, då man, såsom det händt mig, får börja klockan 9 och hålla på till

Om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden.
(Forts.)

Om ändradt
sätt för offent-
liggörande af
allmänna
kungörelser
och till-
kännagifvan-
den.
(Forts.)

klockan 4. Detta är en tunga, men jag tror icke man är berättigad att kalla det något ok, allra minst samvetsok.

Hvad samvetsfrågan för öfrigt beträffar, så finnes för dem, som befara att de bryta sabbaten i kyrkan, ett trösteord af en högre myndighet, som sagt, att "om sabbaten bryta presterna sabbaten i templet och äro likväl utan skuld", då de nemligen fullgöra sin skyldighet och sköta sin tjänst.

Nog tror jag att besväret vid kungörelsernas uppläsande skulle utan olägenhet kunna minskas. Äfven jag har, då längre kungörelser såsom tulltaxor och dylikt förekommit, tillvägagått så, att jag börjat på med deras uppläsande och derpå tillkännagifvit, att, när jag ansåge en fortsättning vara obehöflig, den, som ville härom vidare inhemta kännedom, kunde erhålla densamma hemma hos mig. Detta kan väl medföra någon olägenhet. Men huru skall man ställa det för att få något bättre?

Hvad de kortare kungörelserna beträffar, hvarom talats, så vill jag påminna derom, att presten eger en pröfningsrätt, som tillständer honom att underlåta att uppläsa olämpliga tillkännagifvanden; och på grund häraf har jag icke ansett, att man behöfver uppläsa sådana der kungörelser om "svin och ruttan strömming" och dylikt.

Hvad angår det framkastade påståendet, att *statens kyrkor stå tomma*, så hör den saken icke hit. I allt fall kan man icke disputera om erfarenheter, som äro olika på olika orter. Jag för min del har visserligen ingen erfarenhet om sådant; men det hindrar icke, att motionären själf kan hafva gjort dylik erfarenhet, ty han har ju själf varit prest.

Hvad dissenters beträffar, så äro dessa af två slag: dels sådana, som utträdt från vår kyrka och bildat af staten erkända, lagliga församlingar, och dels sådana, som icke utträdt. De förra kunna ju få kungörelserna sig tillsända, med åliggande för deras församlingsföreståndare att kungöra dem på ett eller annat sätt, såsom de sjelfve finna lämpligast. För de senare åter kan staten icke lagstifta särskildt, synes mig.

Hvad det föreslagna ändrade sättet för kungörandet angår, ber jag få säga, att jag hellre läser upp de kungörelser, som staten anser böra uppläsas, än skrifer en sådan förteckning, som det vore meningen skulle anslås. Med afseende återigen derpå, att man skulle sätta en annan man i sitt ställe, som från kyrkogången eller kyrkovalLEN skulle uppläsa kungörelserna, återkommer jag till talet om samvetsömhet, och vill framhålla, att jag icke kan förstå en sådan samvetsömhet, som vill kasta på andra att göra, hvad man icke vill göra själf.

Man har anmärkt, att kungörelserna ej säkert och ordentligt kunna komma till allmänhetens kännedom, eftersom folket aflägsnar sig, då kungörelserna uppläsas. Ja, förhållandet är nog så, att mesta delen går sin väg; men de, som vilja höra kungörelserna, stanna kvar.

Skulle nu emellertid någon olägenhet ligga i dessa förhållanden, så lär den likväl ej stå att hjälpa på det sättet, att presterna skulle befrias från skyldigheten att taga befattning med kungörelserna.

Ty om man ville ålägga t. ex. klockaren denna skyldighet, så blefve förhållandet detsamma; hvarken större ordentlighet eller säkerhet.

Snarare blefve förhållandet sämre, om kungörelserna skulle tillhandahållas allmänheten på annat rum, såsom sockenstugan eller skolsalen; ty då kunde man befara, att folkskockningar och oordningar skulle uppstå, deröfver klagomål med skäl torde kunna föras. Jag vågar tro, att presterna i allmänhet uppläsa kungörelserna så tydligt, att församlingsmedlemmarne mycket väl kunna få reda på deras innehåll; och jag kan icke tro, att andra skola komma att uppläsa författningarne klarare och tydligare. För öfrigt är det praxis, att, om någon vill hafva särskild reda på en kungörelse af mera vigtig beskaffenhet, han vänder sig till pastorn, som då meddelar honom närmare besked. Dessutom är, såsom vi veta, pastorsexpeditionen tillgänglig för alla, och en hvar kan der få den kändedom om författningarne innehåll, som han åstundar.

Om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden.
(Forts.)

För min del finner jag således icke, att det är någon tvingande nödvändighet för handen att göra ändring i saken, helst intet förslag till något bättre föreligger. Naturligtvis skulle jag icke hafva något emot att borttaga föreskriften om kungörelsens uppläsande från predikstolarne eller åtminstone inskränka uppläsningen af författningarne dertill att blott angifva deras titlar. Men, på sätt en föregående talare redan erinrat, kan man det oaktadt hafva grundade anmärkningar att framställa mot antagandet af Herr Claësons reservation.

Då jag således icke kan i allo instämma i nämnde reservation, och ingen föreslagit något bättre, synes mig intet annat återstå än att fördraga och tåla det närvarande förhållandet. Af detta skäl vill jag *låta bero* vid Utskottets hemställan.

Herr Smedberg: Då de talare, som yttrat sig i föreliggande fråga, mycket skarpt klandrat Lag-Utskottets utlåtande, torde det vara vanskligt för mig att söka försvara detsamma. Jag har emellertid inom Utskottet kommit till det resultat, att man icke kan borttaga föreskriften om kungörelsens uppläsning från predikstolarne. Motionären har också icke kunnat uppgifva något annat sätt för författningarne publicerande. Vi skola äfven betänka, att det finnes åtskilliga lagar, deri föreskrifves, att fatalietiden skall beräknas från kungörelsens uppläsande i sockenkyrkan. Om man nu skall åstadkomma någon ändring uti det syfte, motionen afser, så måste man också ändra dessa lagar, och det torde icke gå så lätt för sig. För öfrigt kan jag icke finna det vara så stötande, att kungörelser uppläsas från predikstolarne. Det åligger i allmänhet presterna, såsom den nästföregående talaren redan erinrat, att pröfva, hvilka kungörelser skola från predikstolarne uppläsas, och tillse, att icke andra på detta sätt publiceras än de, som dertill äro lämpliga. För min del kan jag icke finna, huru kungörandet af åtskilliga uppboordsstämmor, mantalsskrifningar och taxeringsförrättningar m. fl. dylika allmänna sammankomster skall kunna ske på annat mera lämpligt sätt än från predikstolarne i kyrkorna. Skulle någon finna det stötande att höra uppläsningen af sådana kungörelser, så kan han ju aflägsna sig ur

Om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden.
(Forts.)

kyrkan, innan uppläsandet börjar; och han kan sedermera af andra, som qvarstannat i kyrkan, få kännedom om kungörelsernas innehåll. Att anslå kungörelser å tafvor i sakristian eller vapenhuset, förbättrar, enligt min åsigt, icke saken i religiöst afseende, ty, då församlingsmedlemmarne samla sig för att läsa kungörelserna, kunna lätteligen folkskockningar och oordningar uppstå, och det är snarare att befara, att härigenom störande uppträden uppkomma än om kungörelserna uppläsa i kyrkan, der man är van att förhålla sig tyst och stilla.

För min del yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herrar *A. P. Lind* och *J. Andersson* i Knarreвик förenade sig med Herr *Smedberg*.

Vidare anförde:

Herr *N. Petersson* i Runtorp: Jag ber om ursäkt, att jag ännu en gång begärt ordet i denna fråga. Men jag skulle önska besvara ett par anmärkningar, som under diskussionen blifvit gjorda.

Man har här talat om, att det skulle vara så många kungörelser att uppläsa från predikstolarne, att presterne derigenom skulle öfveranstängas, i synnerhet då författningarne äro af mera vidlyftig beskaffenhet, såsom medicinal- och tulltaxorna. Jag ber emellertid få säga, att jag icke någon gång hört presterne kungöra dessa taxor. Om de härigenom begått något lagbrott, känner jag icke, men säkert är, att, såvidt jag erfarit, några klagomål från allmänhetens sida i detta afseende icke försports. För öfrigt finnes det särskildt stadgadt, om en kungörelse skall uppläsa från predikstolarne, och jag tror icke, att föreskrifter äro meddelade om dylik uppläsning af medicinal- och tulltaxorna. Dessutom är att märka, att, om någon vill taga närmare kännedom om dessa taxor, han kan för det ändamålet vända sig till församlingens arkiv, der de äro tillgängliga. Från min hemort har jag mig bekant, hurusom äldre prestmän, då de känt sig trötta, efter gudstjenstens slut låtit organisten uppläsa kungörelserna. Huruvida detta varit olagligt eller ej, det vet jag icke. Men aldrig har jag förspört någon klagan deröfver från allmänhetens sida, och jag tror därför, att det icke är så farligt, om också pastorn icke känner sig i stånd att personligen meddela allmänheten kungörelsernas innehåll.

Hvad angår en ledamots yttrande om rutten strömming, vill jag endast säga, att man kan undvara den här i Kammaren likaväl som i kyrkan.

Jag har intet vidare att tillägga.

Herr *Persson* i Stallerhult: Som jag inom Utskottet deltagit i behandlingen af denna fråga samt bidragit till det beslut, hvartill Utskottet kommit, vill jag yttra några ord i ämnet.

Jag tror, att Utskottet anfört ganska goda skäl för sitt afstyrkande af motionen. Motionären har i densamma icke gifvit den ringaste antydning om, huru och på hvad sätt vederbörliga kungörelser skulle meddelas allmänheten, utan endast föreslagit en skrifvelse till

Kongl. Maj:t med anhållan om åtgärders vidtagande i syfte att kungörelsernas publicerande måtte ske på annat sätt än hittills. Orsaken, hvarför allmänheten för närvarande icke får reda på kungörelsernas innehåll, säger motionären, ligger deri, att de kyrkobesökande i de flesta fall lemna kyrkan genast efter gudstjenstens slut. Möjligtvis sant; men jag kan icke se, hvad detta kommer lagstiftningen vid. De, som önska att få kunskap om kungörelsernas innehåll, infinna sig nog i kyrkan och stanna qvar der äfven efter gudstjenstens slut. De åter, som icke bry sig om kungörelserna, stanna nog icke och åhöra deras uppläsande, hvarhelst detta nu må ega rum; och för ett förslag, att kungörelserna skulle offentliggöras der folk vore talrikast församladt, tror jag att motionären vore den förste, som skulle draga sig.

Motionären säger vidare, att "det torde vara statens oafvisliga pligt att utan hänsyn till kyrkliga och religiösa förhållanden tillse, att dess medlemmar finge del af dessa mången gång viktiga publikationer, hvilka ange den borgerliga rätten, på ett sätt, som uppfylde sitt ändamål." Denna pligt är dock redan nu ganska väl tillgodosedd; ty om vi slå upp kyrkolagen och se efter om hvad Kongl. cirkuläret af den 11 December 1811 innehåller, så heter det der: "då någon af Kongl. Maj:t utfärdad ny författning från predikstolarne kungöres, som är af större vikt och deribland isynnerhet sådane, som på den mindre upplysta delen af åhörarne kunna medföra en närmare verkan, bör kyrkoherden eller den prest, som uppläst författningen, efter gudstjenstens slut i sockenstämma eller på annat tjenligt sätt, söka bibringa åhörarne rätta begrepp om författningens mening och afsigt; och detta framför allt, enär irriga begrepp inträffa och förmärkas." Här är ju alldeles tydligt angifvet, att det finnes ett annat sätt att meddela allmänheten kännedom om vederbörliga förordningars innehåll än medelst kyrkans begagnande; det beror endast på kommunerna sjelfva att, der de så för godt finna, anlita denna utväg.

På dessa af mig nu anförda skäl yrkar jag bifall till Utskottets afstyrkande hemställan.

Herr Unger: Jag ber endast att, innan frågan afgöres, få tillkännagifva, att jag, som vid kyrkomötet röstade för ett likartadt förslag, som det här af Herr Ekman väckta, äfven nu vill medverka till ett förändradt, bättre sätt för vederbörande författningars och kungörelsens meddelande åt allmänheten. Som jag dock i detta afseende gifver företrädet åt Herr Claësons reservation i ämnet, får jag, i öfrigt på samma skäl som Herr Berglöf anført, yrka bifall till nämnda reservation.

Med Herr Unger instämde Herrar *Toll* och *Petersson* i Hamra.

Herr Magnus Jonsson: Äfven jag vill vara med om att undanrödja allt, som vid kungörelsens uppläsande kan vara stötande för så väl prestens som en del församlingsmedlemmars religiösa känslor, men det oaktadt kan jag icke gå in på Herr Claësons af åtskilliga talare här förordade förslag. Hvad nemligen först angår den utvägen att

Om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden.
(Forts.)

*Om ändradt
sätt för offentliggörande af
allmänna
kungörelser
och tillkännagifvanden.
(Forts.)*

anslå kungörelserna på en någonstädes i kyrkan uppsatt tafla, så befarar jag, att detta komme att verka störande och menligt i så fall, att derigenom folkskockningar och trängsel kunde uppstå i templet. Att för ändamålet bestämman någon särskild plats inom församlingen kan jag heller icke vara med om, så vida icke platsen blir i lag förskrifven. Ty man vet, att det finnes församlingar, der en enda person dikterar besluten i kyrkliga och kommunala angelägenheter; och det låter lätt tänka sig, att en sådan person bor långt bort i utkanten af församlingen samt för egen bekvämlighets skull bestämmer sin aflägsna bostad till plats för kungörelsernas meddelande, och följden blir då, att församlingens öfriga medlemmar få underkasta sig besvär och kostnad att färdas en lång väg för att erhålla kännedom om kungörelsernas innehåll. Bäst vore, om kungörelserna vissa bestämda tider kunde hållas tillgängliga för allmänheten på pastorsexpeditionerna. Men i så fall ville jag se detta i lagförslaget bestämdt uttaladt.

Jag ber få nämna, att äfven jag känner många prester, som innerligt skulle önska, att allmänheten annorledes än genom dem kunde få del af kungörelserna. Det har mest varit sådana prester, som med mer än vanligt kyrkligt nit, ja, jag må säga, med sann presterlig plikt-känsla skött sitt kall i kyrkans tjänst; men jag har äfven funnit, att många prester sökt blifva detta stora bekymmer qvitt, för att hafva mera tid öfrig till skötande af sitt stora jordbruk eller andra dylika angelägenheter. Innan jag märker, att presterskapet, vare sig vid kyrkomötet eller på annat sätt, söker göra sig fritt från denna för dess religiösa känsla eller för presten sjelf störande sysselsättning, vill jag emellertid icke vara med om att borttaga skyldigheten för presterskapet att från predikstolen publicera allmänna kungörelser och tillkännagifvanden; hvilket sätt jag för öfrigt ansett vara det enklaste och bästa för församlingarne att få reda på de kungörelser, som för dem kunna vara af någon vigt.

Jag anhåller därför om bifall till Lag-Utskottets hemställan.

Herr Ekman: Emedan jag är motionär i ämnet, torde det tillåtas mig att något litet bemöta de föregående talarnes yttranden. Jag vill göra det så kort som möjligt.

Först och främst ber jag emot dem, som yttrat, att jag icke i mina motioner antydt något annat lämpligare sätt för dylika kungörelser publicerande, hvarom nu är fråga, få påpeka, att det visserligen är sant, att jag icke gjort detta, men att orsaken dertill är, att Kongl. Maj:t i min tanke bäst skulle vara i tillfälle att anvisa lämpligaste sättet härför. Då jag likväl funnit, att allmänna meningens icke varit sådan, har jag, med lemnande af hvad jag i motionen sagt, biträdt Herr Claësons reservation, som ju innehåller ett bestämdt förslag i detta afseende.

Den siste talaren yttrade, att det vore en brist i mitt förslag, att det icke vore något visst rum angifvet, der publicerandet af kungörelserna skall ske, utan att detta skulle bero på församlingen att afgöra, ty derigenom skulle detta kunna komma att afgöras af må hända en enda person, som förmådde att göra sin vilja gällande. Jag

anser dock icke någon fara ligga häri. Äfven om jag icke är alldeles nöjd med Herr Claësons förslag, tror jag dock, att det är ett stort steg framåt, och att det vid ett annat tillfälle kan ändras så, att vi kunna få in hvad som nu icke finnes i reservationen. Jag skulle därför önska, att Kammaren måtte bifalla denna reservation, ty på det sättet komma vi ändock alltid ett steg framåt.

Herr C. Persson i Stallerhult påpekade en Kongl. Förordning af 1811, som skulle gå ut på, att presten äfven nu på annat ställe än i kyrkan skulle vara skyldig att uppläsa Kongl. Maj:ts kungörelser. Förhållandet dermed är, att då en Kongl. kungörelse utkommer, hvilken för allmänheten kan vara svår att förstå, är det prestens skyldighet att sammankalla folket för att tydliggöra densamma. Något annat innehåller denna förordning icke.

Jag skall äfven bedja att få bemöta en talare, som för en stund sedan ytttrade, att mängden af kyrkobesökande icke hör till frågan. Det skulle verkligen vara bra besynnerligt, om detta icke hörde till frågan, då det här just gäller, huruvida kyrkan är lämpligaste platsen för kungörelsens publicerande. Jag måste väl just då taga i beräkning, huruvida så stort antal af församlingens medlemmar pläga gå i kyrkan, att det kan vara lämpligt att just der läsa upp dessa kungörelser.

Vidare sade en talare, att det icke vore så lätt att få en ändring i detta hänseende, emedan det i en mängd förordningar vore föreskrifvet, att de skulle uppläsas från predikstolen i kyrkorna. Detta tror jag dock icke bör utgöra något hinder. Ty om Kongl. Maj:ts föreskrifver något annat sätt för kungörelsens och författningars offentliggörande, så föreskrifver han ju också på samma gång att förra föreskrifter skola upphävas.

Jag vill erinra herrarne derom, att redan nu begynner man på många ställen att utom publicerandet i kyrkan äfven vidtaga andra åtgärder. Det torde vara många af oss, som sett, hurusom i närheten af kyrkan, vid handelsbodas och dylika ställen, anbragts svarta taflor, der kungörelser anslås just därför, att man ansett kyrkan icke numera vara rätta platsen, emedan icke alltid så många menniskor samlas dit, och man gerna vill, att kungörelserna skola komma den stora mängden till nytta.

Det är på grund häraf, Herr Talman, jag vidhåller mitt förut gjorda yrkande på bifall till Herr Claësons reservationsförslag.

Herr Öberg: Ehuru jag mindre byser betänkligheter emot, att dessa kungörelser skola uppläsas från predikstolarne, därför att, såsom en ärad talare uttryckte sig, det skulle vara störande och menligt ur religiös synpunkt sedt och, ehuru jag icke heller byser några betänkligheter vid eller har för afsigt att befria presterskapet från uppläsandet af dessa kungörelser, som af en del prester anses särdeles betungande, så anser jag dock det nuvarande sättet för dylika kungörelsens offentliggörande nu mera vara högst olämpligt, om man ser saken från en annan sida, nemligen i afseende å ändamålet der-

Om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden.
(Forts.)

Om ändradt
sätt för offent-
liggörande af
allmänna
kungörelser
och till-
kännagifvan-
den.
(Forts.)

med, som ju är att de på säkraste sätt bekantgöras för att komma allmänheten till handa.

Då kungörelsernas uppläsande sker efter gudstjenstens slut, strömmar folket just ut ur kyrkan samtidigt dermed, och mången gång får presten stå der och läsa upp dem, utan att någon är qvar och hör derpå. Vid sådant förhållande tror jag icke, att ändamålet dermed är vunnet, utan att en förändring i detta hänseende kan vara nödvändig.

Jag hyser därför samma mening, som är uttalad i herr Claësons reservation, ehuru väl äfven denna icke är fullt tillfredsställande utan torde böra något förändras. Jag anser emellertid, att man skulle riskera ganska litet genom att nu bifalla densamma, enär deri endast ifrågasättes en skrifvelse till Kongl. Maj:t, i anledning hvaraf vi hafva att förvänta ett förslag från Kongl. Maj:t, som underställes Riksdagen. Det kan ju då blifva tillfälle att göra de ändringar, man kan anse vara nödvändiga, och af sådan anledning yrkar jag bifall till Herr Claësons reservation och afslag å Utskottets förslag.

Herr Näslund: För min del ber jag att få yrka bifall till Lag-Utskottets förslag. Jag gör detta så mycket hellre, som jag icke kunnat få klart, på hvad sätt publicerandet af kungörelser skulle komma att ske och icke heller hört någon annan inom Kammaren angifva något tillfredsställande sätt därför. Kammaren har sig bekant, att det icke allenast är kungörelser och författningar, som skola uppläsas från predikstolen, utan äfven utslag, stämningar och dylikt. I många fall erfordras ett bevis från presterskapet, att den och den kungörelsen är uppläst från predikstolen. Hvem skulle då under tjenstemannaansvar utfärda sådana bevis, derest kungörandet skulle ske från kyrkovallen eller i sockenstugan? Inom stad kan det nog gå för sig, men på landet möta så stora svårigheter, att ett bifall till förslaget skulle mycket ogynnsamt emottagas af flertalet bland landtbefolkningen.

Herr Berglöf: Jag tror icke, att den förmodan är sann, hvarmed den siste talaren slutade sitt anförande. Jag tror icke, att ett sådant beslut skulle mötas med allmän motvilja i landet. Jag tror tvärtom, att det skulle mötas med välvilja. Ty det har mycket klagats öfver det olämpliga sätt för publicerandet af Kongl. Maj:ts, landshöfdingeembetenas eller annan offentlig myndighets kungörelser, som nu eger rum.

De herrar, som här uppträdt mot förslaget, hafva vändt sig mot helt andra saker, än hvad som föreslagits i herr Claësons reservation. Det har talats om olämpligheten af att uppläsa kungörelserna från kyrkovallen. Ja, mine herrar, det har icke kunnat falla mig in — och säkerligen icke heller herr Claëson — att föreslå uppläsning från kyrkovallen.

En talare på smålandsbänken höll på det olämpliga deri att ställa till folksamlingar; det vill jag icke heller för någon del göra, och troligtvis ingen annan heller. Vidare har talats om olämpligheten

af att anslå dessa kungörelser på tafflor i kyrkan eller vapenhuset eller andra ställen inom församlingen. Det har icke heller gjorts något sådant förslag af herr Claëson. Tvärtom vill han icke hafva kungörelserna anslagna på någon tafla. Huru skulle det taga sig ut, om man skulle upprada hela svensk författningssamling eller Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes kungörelser på en tafla? Det skulle se mycket illa ut. Mot kungörelsernas uppläsande på kyrkovallen eller uppsläende på en tafla behöfva inga skäl här anföras, ty något sådant yrkande har icke gjorts. Hvad som här föreslagits är att göra lag af den praxis, som nu är gällande. Och denna praxis är enligt min och många andras åsigt för närvarande olaglig. När så är, är icke skäl att göra lag af en praxis, som tyckes vara i smaken? Det står nemligen på de flesta författningar: "uppläses från predikstolen". Men, mine herrar, de uppläses icke från predikstolen, utan det beredes endast tillfälle för en eller annan, som deraf vill taga kännedom, att göra det i pastorsexpeditionen. Om en sådan kungörelse skall åberopas i en rättegång, så kan domstolen möta med invändningen, att den och den författningen icke har laga kraft, ty den har icke blifvit lagligen publicerad. Huru skulle en sådan invändning besvaras? Det är verkligen icke godt att säga, men jag tror, att domstolen skulle komma i bryderi och det allmänna lida skada. Enligt herr Claësons reservation skulle de kungörelser, som angå sammanträden med kommunal- eller kyrkostämma, tingssammanträden och dylikt *uppläsas* i kyrkan. De andra åter, som afse Kongl. Maj:ts författningar eller *allmänna* kungörelser, skola endast *omförmälas* till sina rubriker, och att de finnas att tillgå å det rum, som är af församlingen bestämdt för handlingars bevarande.

Den fara en talare ansåg ligga deri, att det icke är i lag bestämdt i *hvilket* rum dessa handlingar böra förvaras, den faran bör icke kunna vara särdeles stor. Det lärer icke kunna vara något annat ställe än pastorsexpeditionen. Vill man införa den bestämmelsen, så kan man ju få den saken ändrad i lagförslaget.

På grund häraf vill jag än en gång fästa uppmärksamheten på nödvändigheten att få laglig sanktion på nu gällande praxis, på det att det nuvarande olagliga förfarandet må blifva lagligt.

Jag yrkar bifall till herr Claësons reservation.

Herr Johansson i Kalmar: Herr Talman! Mine herrar! Jag vill icke påstå, att det nuvarande sättet för kungörelserns offentliggörande är det bästa tänkbara; men jag vågar tro, att det i afseende på lämplighet och ändamålsenlighet kan fullt mäta sig med andra förslag som framstälts för att ersätta detta. Anledningen hvarför herrarne förbruka så mycken kraft och tid för att genomdrifva herr Claësons reservation kan jag icke förstå, då nemligen med antagande af hans förslag ingenting skulle vinnas, alldenstund allt hvad som deri föreslås faktiskt redan förekommer och tillämpas, om jag dervid undantager bestämmelsen att längre kungörelser och författningar skulle vara tillgängliga å pastorsexpeditionen. Det heter visserligen, att denna praxis skulle genom lag fastslås och att just deri låge en

Om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden.
(Forts.)

Om ändradt
sätt för offentliggörande af
allmänna
kungörelser
och tillkännagifvan-
den.
(Forts.)

förtjenst hos ifrågavarande förslag. Jag tror för min del, att det icke är tillräckligt ådagalagdt, att denna praxis är olaglig. Det är visserligen föreskrifvet, att vissa kungörelser skola uppläsa från predikstolen, men jag tror dock, att det icke skulle vara synnerligen lämpligt eller ändamålsenligt att uppläsa sådana handlingar som t. ex. medicinaltaxor och tulltaxor i deras helhet. Om man skall offentliggöra ett stadgande, så synes mig att i stället för ett hastigt uppläsande från predikstolen det sättet är att föredraga, att stadgandet endast från predikstolen omförmäles med tillkännagifvande att den, som vill af detsamma taga närmare kännedom, skulle ega att på angifvet ställe få läsa detsamma, samt äfven, om något dunkel deri förekomme, blifva i tillfälle att deröfver erhålla förklaring af pastoralvårdens handhafvare. Har vid tillämpningen af detta förfaringsätt någon olaglighet egt rum, så vore det besynnerligt, om icke något missnöje deröfver försports i landet. Jag tror, att man icke vinner något genom att antaga herr Claësons förslag, hvarföre jag yrkar bifall till Lag-Utskottets afstyrkande förslag och jag fogar dervid det tillägg att, om något behöfver göras för att afhjelpa de öfverklagade olägenheterna, herrar reformvänner dervid böra tillse, att någonting verkligen vinnes med de förändringar, som de vilja införa.

I detta yttrande instämde Herr *Aug. Peterson*.

Herr Jonsson i Myre: Herr Talman! För min del anser jag tiden ännu icke vara inne för att borttaga skyldigheten för prester att uppläsa kungörelser i kyrkan, åtminstone hvad angår landsbygden. Jag anser nemligen, att möjligen dessförinnan Tryckfrihetsförordningen borde ändras derhån, att kommunerna medgäfvos rättighet att anlägga tryckerier för att genom smärre uppsatser i tryck inom kommunen tillkännagifva sådana kungörelser, som hitintills blifvit upplästa från predikstolarne, och för tillkännagifvande af andra angelägenheter inom kommunerna, och att således kommunerna på landsbygden i detta hänseende borde göras i någon mån likställiga med städerna, som i tidningarna kungöra alla i städerna förekommande sammanträden och under rättelser om fattade beslut. Icke heller tror jag, att uppläsandet i kyrkan af en handling och kungörelser kan verka störande på synnerligen många; de, som verkligen funnit sig störda af detta uppläsande, måste hafva varit något nervösa. Här har talats om uppläsande af kungörelser ute på kyrkovallen eller lämplig plats utanför kyrkan. För min del finner jag icke något hinder för den, som det vill, att sitta qvar på sin plats i kyrkan för att sedan gudstjensten är afslutad afhöra de kungörelser, som uppläsa, och finner detta sätt vida lämpligare än det nyss nämnda, då man måste skocka sig omkring uppläsaren. För min del yrkar jag bifall till Lag-Utskottets förslag.

Herr Gunnar Eriksson: Herr Claësons ifrågavarande reservation innehåller, att rörande längre kungörelser samt Kongl. Maj:ts författningar, endast behöfde omförmälas, att de för offentliggörande ankommit till kyrkan, och att de under viss tid funnes tillgängliga &

det rum, som af församlingen dertill bestämts; och herr Berglöf yttrade vidare, att detta rum vanligen skulle blifva pastorsexpeditionens lokal. Jag vill med anledning deraf påpeka, att det finnes många pastorat med flera annexförsamlingar, hvilka icke hafva egen prest och således icke heller någon pastorsexpedition annorstädes än i moderförsamlingen. Att nu annexförsamlingsmedlemmarne, på sätt Herr Berglöf föreslagit, skulle nödgas resa till pastorsexpeditionen i en annan församling, ofta flere mil, för att taga del utaf en kungörelse eller dylikt, är det mest opraktiska bland alla de förslag, som blifvit framställda. Men äfven om hvarje församling skulle för ändamålet anordna ett särskildt rum, så måste man väl äfven ställa detta rum under någon tillsyn, ty att lemna rummet med ej sällan viktiga publikationer vind för våg går då ej an; och hvem skall utöfva denna tillsyn? Icke vill presten det, och församlingen måste då sannolikt anställa en vaktmästare mot särskild aflöning, som vårdade rummet och kungörelserna, och man finge då se, huruvida förslagets antagande skulle helsas med den välvilja, hvarom herr Berglöf talade. För min del kan jag icke annat än mycket beklaga, att presten skall vara skyldig att uppläsa långa och vidlyftiga författningar, också till föga gagn för församlingen; men om presten frigöres från denna skyldighet, så bör detta dock icke ske helt och hållet, ty han bör kunna utan nämnvärd olägenhet uppläsa åtminstone rubrikerna på hvarje förordning, hvilket för öfrigt, enligt min åsigt, är alldeles tillräckligt. För min del ansluter jag mig till Lag-Utskottets afstyrkande förslag, fullt förvissad, som jag är, om sanningen af den satsen, att man vet hvad man har, men icke hvad man kan få.

Om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden.
(Forts.)

Herr Forsselius: I likhet med flere föregående talare anser jag en reform i den nu föreliggande frågan vara af nöden, och jag finner mig mest tilltalad af herr Claësons vid betänkandet fogade reservation. De af den siste talaren framhållna olägenheterna skulle genom densammas antagande lätt kunna afhjelpas ifall församlingarne derom äro ense. Jag anhåller därför i korthet om bifall till nämnda reservation.

Herr Waldenström: Att frågan icke är så obetydlig, att man precis bör raska undan med dess afgörande, torde framgå af den omsorg, som kyrkomötet gång efter annan nedlagt på hennes lämpliga lösning. Jag tror därför, att Kammaren icke bör anse den tid förspild, som användes till sakens utredning.

Det har framhållits, att presten har präfningsrätt och således kan tillbakavisa sådana kungörelser, som icke äro lämpliga att uppläsas i kyrkan, och Herr Redelius nämnde, att, emedan det icke vore lämpligt att i kyrkan tala om svin och strömming, visade han för sin del alltid tillbaka sådana kungörelser, som innehölle något dylikt. Jag vill då påpeka, att sådan präfningsrätt endast är medgifven beträffande enskildas kungörelser. Om deremot från länsmanen kommer en auktionskungörelse, så är presten tvungen att uppläsa den, samma hvad den än må innehålla. För min del har jag också mången gång uppläst länsmanskungörelser om auktion både på svin och

Om ändrad
sätt för offentliggörande af
allmänna
kungörelser
och till-
kännagifvan-
den.
(Forts.)

annat, och hade jag icke det gjort, så hade jag gjort mig skyldig till ansvar såsom för tjänstefel. Herr Johansson från Kalmar, hvilken, om jag icke misstager mig, är notarie i dervarande konsistorium, yttrade, att den nuvarande praxis att endast uppläsa rubriken på de Kongl. Maj:ts förordningar, som skola kungöras, icke skulle vara olaglig, om man bara tolkar lagen med förnuft. Jag ber då att få uppläsa, hvad som i detta hänseende i lagen är stadgad. Det heter i Kongl. kungörelsen den 14 December 1833: Orden: "uppläses från predikstolen" sättes öfver hvarje författning (i svensk författningssamling), hvilken såmedelst kungöras bör, och hvilken derjemte skall tryckas med större stilar, än det som för öfrigt i författningssamlingen införes. Författningarnas uppläsning från predikstolen skall fullgöras, eller om det icke medhinnas, åtminstone börjas, nästa söndag efter deras ankomst till vederbörande prest, hvilken, i händelse sådant kungörande underlåtes, skall därför, uppå skeende anmälan, hos konsistorium ansvara såsom för embetsförsummelse". Jag gratulerar herr Redelius och hvilken annan prest i Sverige som helst, om han kunde undgå att näpas, i fall det anmäldes hos konsistorium, att han hade försummat den sålunda föreskrifna uppläsningen. Herr Redelius har ju sjelf erkänt här i Kammaren, att han icke fullgjort sin skyldighet i detta afseende.

Således, mine herrar, det är absolut omöjligt att missförstå det för närvarande gällande lagbudet. Och ehvad herrarna här besluta, så kommer författningen, sådan den nu är, icke att efterlefas af presterna. Hvad beträffar herr Johanssons tal om, att författningen skall "tydas med förnuft", så är hans sätt att tyda detsamma rent af oförnuftigt, ty en författning skall läsas så som den är skriven, och dermed punkt. Man får väl icke borttolka tydliga och uppenbara ord, och sedan kalla detta för förnuft.

Herr Johansson sade vidare, att, om det sätt att uppläsa kungörelser, som numera vanligtvis praktiserades, vore olagligt, så skulle väl missnöje deröfver någonstädes hafva försports. Men detta är alldeles icke något bevis. Att icke sådant missnöje försports, bevisar deremot något annat, nemligen, 1:o) att svenska folket ser, att det icke finnes sundt förnuft i den nyss af mig upplästa författningen, 2:o) att det alldeles icke vore med någon fara förenadt att göra till lag det, som nu är praxis, och som, ehuru det är olagligt, likväl ingenstädes väckt missnöje eller vållat någon skada.

Jag ber därför att få vidhålla mitt yrkande om bifall till herr Claësons reservation.

Herrar *Wagenius*, *Ekeborgh* och *Thermænius* instämde i detta anförande.

Herr Thomasson: Jag skall icke förlänga diskussionen, utan vill blott upplysa, att Första Kammaren antagit Herr Bergströms reservation. Jag meddelar denna upplysning, på det att den måtte i sin mån kunna bidra till förkortande af förhandlingen. För egen del yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Berglöf: Ehuru Första Kammaren, enligt hvad Utskottets vice ordförande upplyst, efter en också mycket lång diskussion antagit Herr Bergströms reservation, torde det dock icke omöjliggöra frågans framgång, om denna Kammare bifaller herr Claëssons reservation. Ty jag tror, att det i så fall icke vore omöjligt att åstadkomma en sammanjemkning mellan Kamrarnes olika beslut, och det skulle till och med kunna hända, att man då komme till ett slut, som vore ännu mera tillfredsställande. Jag har talat om denna sak med Utskottets ordförande, som ansåg det icke förefinnas någon omöjlighet att inom Utskottet åstadkomma en sådan sammanjemkning. Jag vidhåller derföre mitt yrkande om bifall till herr Claësons reservation.

*Om ändradt
sätt för offentliggörande af
allmänna kungörelser
och tillkännagifvanden.
(Forts.)*

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade yrkats dels bifall till Utskottets hemställan, dels afslag å densamma och bifall i stället till Herr Claësons vid utlåtandet fogade reservation. Herr Talmannen gaf propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarade sig anse den förra meningen hafva flertalets röster för sig. Som votering likväl begärdes, skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller Lag-Utskottets hemställan i utlåtandet N:o 40, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, godkänt Herr Claësons vid utlåtandet fogade reservation.

Voteringen, i vanlig ordning verkställd, utföll med 79 Ja mot 77 Nej; varande alltså Utskottets hemställan af Kammaren bifallen.

§ 8.

I ordningen förekom Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 3, angående stämpelafgiften.

Punkten 1.

Bifölls.

Efter föredragning af *punkten 2* anförde:

Herr Boström: Jag skall blott be att få anhålla om vidtagande af en rättelse i Utskottets förslag. I första punkten äro nemligen

uteglömda orden "hvarje ark", med tillägg af hvilka ord punkten lyder:

"*Afskrift* af landtmätares eller med honom i afseende på behörlighet till vissa förrättningar likställd tienstemens förrättningshandlingar äfvensom af dylika handlingar från generallandtmäterikontoret och landtmäterikontoren i länen, *hvarje ark*." Jag bör tillägga, att förslag om denna rättelse framstälts jemväl i Första Kammaren och der vunnit bifall.

Punkten bifölls med den af Herr Boström sålunda föreslagna förändring.

Punkterna 3—5.

Biföllos.

Punkten 6.

Lades till handlingarna.

§ 9.

*Angående
vilkoren för
tillverkning
af bränvin.*

Till behandling företogs vidare Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 4, angående vilkoren för tillverkning af bränvin.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 23, hade Herr *O. Schenström* föreslagit,

att de i 30 § 1 mom. af Kongl. förordningen den 2 Juni 1882, angående vilkoren för tillverkning af bränvin, förekommande orden: "straffes med böter från och med 500 till och med 1,500 kronor" måtte utbytas mot följande stadgande: "straffes såsom för bedrägeri enligt allmän lag."

På anförda skäl hemställde vidare Herr *A. G. Björkman* i en likaledes inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 171, om den ändring i Kongl. förordningen den 23 Augusti 1876 om vilkoren för tillverkning af bränvin, att de i sagda förordnings 36 § förekommande straffbestämmelser för försnillning vid bränvinstillverkning måtte skärpas derhän, att utom lämpliga penningböter förbrytaren äfven skulle kunna dömas till fängelse från sex månader till och med två år.

Slutligen hade Herr *I. Lyttkens* i afgifven motion, N:o 111, föreslagit, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att skärptare bestämmelser måtte stadgas i förevarande afseende äfvensom i afseende å kontrollen och att förordningen om vilkoren för tillverkning af bränvin måtte i sådant syfte omarbetas.

Utskottet hemställde emellertid, att ofvan omförmälda motioner ej måtte till någon annan Riksdagens åtgärd föranleda, än att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t ville anhålla om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till sådana ändringar i förordningen.

angående vilkoren för tillverkning af bränvin, som kunde leda till en mera betryggande kontroll öfver beskattningen, äfvensom om den omarbetning af gällande ordningsstadga för bränvinsbrännerierna i riket, som för samma ändamåls vinnande kunde finnas erforderlig.

Angående vilkoren för tillverkning af bränvin.
(Forts.)

Efter föredragning af ärendet anförde

Herr Schenström: Herr Talman! Mot Bevillnings-Utskottets förslag i afseende på min motion om skärpt ansvar för så kallade förnillningar vid bränvinstillverkning anser jag mig skyldig uttala några ord. Jag har nemligen här, såsom det en gång lär händt vid någon domstol, vunnit vid tinget, men tappat i papperen, eller, med andra ord, motiven gilla min framställning, men klämman antyder icke ett enda ord om detta gillande. Här förekomma i betänkandet dessa ord:

“Erfarenheten har emellertid visat, att denna straffbestämmelse ej varit nog verksam att förekomma förbrytelser af ifrågavarande slag. Utom det att straffbestämmelsen är alltför mild i jemförelse med de i Strafflagen stadgade straffen för förfalskning och bedrägeri, och att genom denna olikhet i straff för ungefär enahanda förbrytelser den allmänna rättskänslan på ett betänkligt sätt kränkes, synes den milda straffbestämmelsen för bränvinsförnillning ej stå i någon rimlig proportion till den stora vinst, som den brottslige derigenom kan sig bereda. Utskottet anser därför skärpta straffbestämmelser för ifrågavarande förbrytelser vara af behofvet synnerligen påkallade.“ Men, oakadt detta erkännande, heter det i klämman: “att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till sådana ändringar i förordningen angående vilkoren för tillverkning af bränvin, som kunna leda till en mera betryggande kontroll öfver beskattningen, äfvensom om den omarbetning af gällande ordningsstadga för bränvinsbrännerierna i riket, som för samma ändamåls vinnande må finnas erforderlig.“ Riksdagen skulle alltså icke uttryckligen hos Kongl. Maj:t anhålla om ett lagförslag i den af mig antydda rigtningen. Om än min motion skulle innefatta ett medel för förekommande af dessa nesliga brott, lär det likväl icke kunna hänföras under det af Utskottet begagnade uttrycket “betryggande kontroll“, ty såsom en kontrollapparat kan det icke anses. Jag hade vågat hoppas, att Bevillnings-Utskottet på grund af 47 § Riksdagsordningen skulle ansett den af mig väckta frågan vara af beskaffenhet, att den bort behandlas af sammansatt Lag- och Bevillnings-Utskott, och jag trodde, att Bevillnings-Utskottet hade så mycket större skäl dertill, som det i sin motivering gillat framställningen.

Emellertid kräfver den allmänna rättskänslan med allvar en snar förändring i denna författning, så att dessa eländiga brott icke vidare behöfva förekomma i vårt land och detta oskick i tid stälfjas. Bevillnings-Utskottet har också gillat motionen; men om Utskottets kläm bifalles, kommer det dock att dröja ett par år, innan en sådan förändring, som jag föreslagit, kommer att vinna Riksdagens bifall. Jag tillåter mig därför, Herr Talman, anhålla, att detta Bevillnings-Utskottets Betänkande måtte återremitteras, på det Utskottet måtte

Angående
vilkoren för
tillverkning
af brännvin.
(Forts.)

grundlagsenligt taga frågan i öfvervägande i sammansatt Lag- och Bevillnings-Utskott.

Herrar *Petersson* i Boestad, *Björkman*, *Jönsson* i Mårarp, *Nyqvist* och *Gust. Ericsson* instämde med Herr *Schenström*.

Herr *Boström* yttrade: Det var visserligen inom Bevillnings-Utskottet fråga om att för ärendets behandling begära ett sammansatt Lag- och Bevillnings-Utskott; men efter gammal praxis ansågs det nu icke behöfligt, då Utskottet icke ämnade föreslå någon förändring i hittills gällande lagbestämmelser. Jag vill erinra, att, då den nu gällande bränvinstillverkningslagen behandlades, skedde det af Bevillnings-Utskottet ensamt, emedan det icke var fråga om någon förändring i de utaf Kongl. Maj:t föreslagna straffbestämmelser. I detta fall visste vi, att Kongl. Maj:t ansett nödigt att omarbete nu gällande författning, och att förarbeten därför vidtagits, och därför ansåg Utskottet icke lämpligt att föreslå några partiella förändringar.

Herr *Schenström* klagade öfver, att icke i sjelfva klämman inlagts några ord om önskvärdheten af strängare straffbestämmelser än de nu varande; men det är klart, att, då Bevillnings-Utskottet uppsätter sin skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, i motiven måste intagas de skäl, som för Riksdagen varit bestämmande för skrifvelsens beslutande. Skälen för skrifvelsen hemtas ur motiveringen för Utskottets förslag och följaktligen kommer nog motionärens skäl att blifva kända af Kongl. Maj:t.

Jag hemställer på grund häraf om bifall till Utskottets förslag.

Herr vice Talmannen *Larsson*: För min del skall jag biträda yrkandet om återremiss. Det väckte min synnerliga förvåning, när jag läste Utskottets betänkande och såg, att motionen icke föranlett någon annan åtgärd än en skrifvelse till Kongl. Maj:t och — hvad värre är — en kläm, som icke står i öfverensstämmelse med Utskottets motivering därför. Jag trodde nemligen, att Riksdagen skulle vara angelägen att vid första möjliga tillfälle blefve införda strängare straffbestämmelser för sådana brott, som omförmälas i detta betänkande. De förnillningar vid bränvinstillverkningen, som under den sista tiden upptäckts och som pågått i en så oerhördt stor skala, hafva väckt ett sådant uppseende inom hela landet, att den allmänna rättskänslan nu ovilkorligen kräver införandet af sådana lagbestämmelser, att i detta som i alla andra fall stöld och bedrägeri straffas såsom sådant. Det är uteslutande bränvinsbrännare, som få förnilla och stjäla från staten och med penningar köpa sig fria från straff. De betala sina böter och sedan är allt bra igen. Jag tror, säger jag, att den allmänna rättskänslan fordrar, att Riksdagen vidtager någon åtgärd till åstadkommande af en förändrad lagstiftning härutinnan, ty hvad som på sista tiden passerat är verkligen af den sorgliga beskaffenhet, att litet hvar känt sig sårad och bedröfvad; man har icke kunnat föreställa sig, att något sådant kunde försiggå i vårt land, men dess värre har det kunnat ske, och detta i sådan grad, att man rent af häpnar.

Jag förenar mig således i yrkandet om återremiss och hoppas, att Utskottet sedan skall komma in med ett förslag gående ut derpå, att dessa bränvinsförsnillningar bestraffas så, som de förtjena eller att de, som idka oloflig bränvinsbränning, icke skola hafva något privilegium att få gå straffria eller endast straffas med böter, när de göra sig skyldiga till sådana brott, som i alla öfriga liknande fall äro belagda med fängelsestraff.

*Angående
vilkoren för
tillverkning
af bränvin.
(Forts.)*

I detta yttrande instämde Herrar *Grafström, Joh. Ohlsson, Johansson* i Stockholm, *Gustafsson, Hammarlund, S. M. Olsson, Cöster, Lundström, Hammarberg, Redelius, Thermanius, Andersson* i Lyckorna, *Allvar Olsson, J. G. Siljeström, Söderblom, Elkeborgh, Tundal* och *Wikstén*.

Herr Waldenström anförde: Äfven jag anser, att Utskottets utlåtande är alldeles för obestämdt. De nu varande straffbestämmelserna för brott af ifrågavarande slag äro i sjelfva verket för rättskänslan mycket upprörande, och de hafva vunnit en särskildt sorglig illustration genom de bränvinsförsnillningsmål, som för närvarande handläggas i Småland. Jag tror, att det är hög tid, att en sådan lagförändring införes, som den af Herr Schenström nu påyrkade. Tänken er, mine herrar, en bränvinsbrännare, som undansnillar 100,000 kannor från beskattning. Af honom stjälar en fattig stackare bränvin för 15 kronors värde. De blifva begge stämda, men han, som stulit undan 100,000 kannor, får helt enkelt böta, medan den, som af houom stulit för endast 15 kronors värde, blir dömd såsom tjuf, får gå i fängelse och mister äran. Kan man egentligen tänka sig något mer upprörande i rättsväg?

Jag instämmer därför i Herr Schenströms yrkande om återremiss i det syfte, att motionen måtte blifva behandlad af sammansatt Lag- och Bevillnings-Utskott.

Med Herr Waldenström instämde Herrar *Toll, Magn. Jonsson, C. M. Huss, Sjöberg* i Bodaryd, *Holmgren, Ersson* i Arnebo, *Hæggström, Persson* i Helgebol, *Larsson* i Nordmarkshyttan, *Jak. Erikson* och *Magnusson*.

Herr Boström: Jag kan försäkra herrarne, att inom Bevillnings-Utskottet förefans icke den minsta meningsskiljaktighet derom, att icke de nuvarande straffbestämmelserna voro för lindriga. Man önskade enhälligt att få strängare sådana och detta är ju äfven tydligen uttaladt i motiveringen. Men man ansåg icke lämpligt att nu framkomma med förslag dertill, då man hade att från Kongl. Maj:t vänta en omarbetning af hela denna förordning.

Med afseende på yrkandet om återremiss ber jag få upplysa, att Första Kammaren redan utan diskussion godkänt Bevillnings-Utskottets förslag, och att sålunda en återremiss icke kan föranleda till någon åtgärd.

*Angående
vilkoren för
tillverkning
af brännvin.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, gaf Herr Talmannen, i enlighet med de meningar som förekommit, propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på ärendets återremitterande till Utskottet; och förklarade Herr Talmannen sig anse den förra propositionen hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad. Votering blef begärd och företogs enligt följande nu uppsatta och af Kammaren godkända omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i utlåtandet N:o 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren återförvisat ärendet till Utskottet för förnyad behandling.

Voteringen visade 54 ja, men 86 nej; och hade Kammaren sålunda beslutat i enlighet med nej-propositionens innehåll.

§ 10.

*Om ändrade
bestämmelser
rörande
mantals- och
skattskrif-
ningarnes
förrättande.*

Skedde föredragning af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 5, i anledning af väckta motioner rörande förändrade bestämmelser angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande samt i sammanhang dermed ifrågasatta ändringar i Kongl. förordningen angående bevilning af fast egendom samt af inkomst den 14 September 1883.

Af de i förevarande ämne af Herrar *P. Ersson* i Vestlandaholm och *F. Berglöf* inom Andra Kammaren afgifna motioner, afsåg den senare, att tiden för mantalsskrifningen borde förflyttas till första månaden af det år, för hvilket den verkställes.

Utskottet hemställde, att motionerna ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Berglöf erhöi ordet och yttrade: Vid hvarje lagförändring som påkallas, måste man vara fullt öfvertygad derom, att ett verkligt behof ligger till grund för den samma. I förevarande fråga torde någon tvekan i sådant afseende icke kunna förefinnas. Man bör nemligen icke vara tveksam, då Riksdagen redan en gång beslutat en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande af en ny mantalsskrifningsförordning. Det var år 1871. Frågan är således gammal, då den legat hos regeringen sedan år 1871. Sedermera hafva två särskilda komitéer behandlat frågan och uppgjort olika förslag till ny mantalsskrifningsförordning. Detta oakadt har Riksdagen ännu icke fått mottaga något som helst förslag i den ena eller den andra riktningen. Jag har i min motion påvisat en hel del oegentligheter i

den nu gällande mantalsskrifningsförrättningen och äfven angifvit den rigtning, i hvilken en förändring i förordningen enligt mitt förmenande borde gå. Jag vill då till en början endast erinra om den tid, hvarunder mantalsskrifningsförrättningen nu sker. Den pågår nu, om jag så må säga, under en tid af 6 månader, ty den skall börja den 15 November det ena året och, då jag medräknar längdernas slutliga justering, vara afslutad under förra hälften af April. Således kan den anses fortgå in på sjetten månaden. Under November och December skola mantalsskrifningsförrättarna företaga sjelfva mantalsskrifningen, sedan skola längderna kompletteras efter de uppgifter, som lemnas af presterskapet efter årets slut, och slutligen skola de justeras. Det är en väl långt tilltagen tid för en sådan förrättning. Tiden för sjelfva mantalsskrifningen eller antecknandet af folket under November och December är också ytterst olämplig. Vid den tidpunkten har presterskapet ännu icke hunnit få sina ministerialböcker afslutade, och förrättningen bör naturligtvis icke företagas förr, än dessa böcker blifvit fullständiga hos presterskapet. Vidare äro de tjenstemän, som förrätta mantalsskrifningen, nemligen häradskrifvarne på landet eller vederbörande uppbördsmän i städerna, just under årets två sista månader upptagne af många andra viktiga göromål. Som vi veta, skola kronoräkenskaperna vara fullständigt afslutade vid årets slut. Det är således under November och December, som dessa tjenstemän skola verkställa den viktiga debiteringen och utskrifva debetsedlarne. Samtidigt skola de nu förrätta mantalsskrifningen, och denna viktiga förrättning kan vid sådant förhållande icke ske med den noggrannhet, som är nödvändig, då de hafva andra tränga göromål öfver sig. Att en oegentlighet härutinnan förefinnes, framgår äfven deraf, att häradskrifvarne i Upsala län ingått till Kongl. Maj:t med anmälan, att de icke lämpligen kunna förrätta mantalsskrifningen, då de nu skola afsluta sina räkenskaper innan årets slut, och hemställt, att i stället länsmännen i socknarne skulle verkställa mantalsskrifningen. Denna deras hemställan ligger för närvarande hos Kammarrätten för yttrandes afgifvande. Den omständigheten, att nämnda häradskrifvare gjort en dylik hemställan, styrker än mer vissheten derom, att det förefinnes ett behof af förändring i afseende på tiden för mantalsskrifningens förrättande.

Jag behöfver här icke påminna herrarne om den viktiga mantalsskrifningen. Den är grunden för hela beskattningen. Det beror på den noggrannhet, hvarmed den förrättas, huruvida beskattningsprocessen blir så god och lämplig, som den bör vara. Vi veta mer än väl, att det finnes många luckor och brister i våra mantalsslängder. Detta beror på en hel del försummelse vid anmälan hos vare sig presterskapet för anteckning i ministerialböckerna eller hos mantalsskrifningsförrättarna. Det torde därför vara nödvändigt att härvidlag få något mera bestämda regler och detaljerade föreskrifter, huru vederbörande skola göra sin anmälan hos presterskapet eller mantalsskrifningsförrättaren för att nödig fullständighet må ernås, särskildt hvad anmälan hos presterskapet beträffar, som har det hufvudsakliga af bokföringen eller civilregistret. Om vid det nuvarande sättet origtigheter insmyga sig, hvad blir följ-

Om ändrade bestämmelser rörande mantals- och skattskrifningarnes förrättande.
(Forts.)

Om ändrade
bestämmelser
rörande
mantals- och
skattskrif-
ningarnes
förrättande.
(Forts.)

den? Jo, mycket arbete och mycket skrivande hit och dit. Hvar och en torde nogsamta veta, huru restlängderna är från år tillväxa, huru man får sluka debetsedlarna från den ena till den andra orten och huru exekutionsbetjenter och fjerdingmän äro i full verksamhet för att få reda på folket, utan att det lyckas. Dessa äro svårigheter, som växa med hvarje år och bidraga till svårt och tungt arbete för de tjenstemän, som hafva befattning dermed.

En annan sak, som står i sammanhang med mantalsskrifningsförordningen är fattigvårdsförhållandena. Fattigvårdsmålen tillväxa i orimlig mängd för hvarje år på grund deraf, att man tvistar om hemortsrätten för den ena eller andra, om hvilken det är fråga att han skall få hjälp. Grunden dertill är hufvudsakligen fel i mantalsskrifningen och de dåliga uppgifterna till vederbörande myndigheter. Det är naturligtvis omöjligt att gifva ett fullständigt förslag, huru saken bör ordnas, men jag har ansett det nödigt att påvisa en ritning, i hvilken den nuvarande lagstiftningen går och de oegentligheter, som förefinnas i densamma, och jag har därför i min motion försökt påvisa en del saker, som jag trott vara beaktansvärda vid fråga om förändringar i den nuvarande mantalsskrifningsförordningen. Bevillnings-Utskottet har emellertid icke tagit ad notam något af hvad jag anfört utan affärdat motionen med några få rader. Sedan Utskottet omförmält hvad som redan blifvit i ämnet gjordt, säger det, att ingen vidare åtgärd är behöflig. Ja, det kan vara godt och väl att återgifva de sakförhållanden, som hafva förekommit, eller att en underdånig skrifvelse i ämnet afgått år 1871, och att saken derefter behandlats af två komitéer. Stockholm har väl fått en ny mantalsskrifningsförordning, äfvenså Göteborg, men hela det öfriga landet saknar fortfarande en sådan, ehuru det under många år varit fråga derom. Man skrifer ju till Kongl. Maj:t i frågor, som äro långt mindre viktiga än denna, och därför hade jag trott, att Bevillnings-Utskottet icke borde haft något emot att, äfven i detta fall, göra en ny erinran genom en skrifvelse till Kongl. Maj:t. Så har emellertid Utskottet icke ansett; och då någon reservation icke finnes emot Utskottets betänkande, lär det icke vara värdt att försöka få några förändringar i denna sak. Jag har dock velat till protokollet uttala dessa mina anmärkningar och har i öfrigt icke något yrkande att göra.

Häruti instämde Herrar *Bokström*, *Unger* och *Ersson* i Vestlandaholm.

Vidare anförde:

Herr *Schenström*: Då jag begärde ordet, var det endast för att tillkännagifva, att ett behof förefinnes att få en ändring uti det syfte, som herr *Berglöf* föreslagit, hvarför jag anser, att hans motion bort mera beaktas än som skett.

Herr *Boström*: Jag begärde visserligen icke ordet; men då jag nu uppropats, skall jag be att få yrka bifall till Utskottets förslag.

Jag tror nemligen, såsom en talare på stockholmsbänken yttrade för några dagar sedan, att Kongl. Maj:t nog får reda på hvad som tilldrager sig här i riksdagen, äfven när några skrivelser ej aflåtas. Beträffande åter sjelfva saken, så är detta ärende redan draget under Kongl. Maj:ts pröfning genom den omtalade framställningen från härads-skrifvarne inom Upsala län, hvilken framställning för närvarande är remitterad till Kammarrätten för yttrandes afgifvande.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Redelius: Jag anser det synnerligen olämpligt, i fall tiden för dessa förrättningar skulle förflyttas in på nyåret. Det är en mängd statistiska uppgifter äfvensom räkenskapers uppgörande, hvilket åligger oss prester; och då skulle detta arbete icke obetydligt försvåras genom den här föreslagna förändringen. Hvilka ändringar man än må företaga, så anser jag tiden böra vara densamma, som den nu är, hellre än att den ändras till in på nyåret.

Herr Berglöf: Med anledning af den siste talarens yttrande ber jag att få säga, att, om man vill genomföra en förändring, som är nyttig och framför allt nödvändig, så får man väl se till, att de öfriga göromålen rättas derefter. Denna mantalsskrifnings-fråga är en tvingande nödvändighet, och jag tror, att vederbörande presterskap både kan och bör rätta sina öfriga göromål derefter.

Jag glömde att omnämna, då jag senast hade ordet, något, som visserligen icke är nytt, men som det icke kunde skada att höra en gång till, och det är det olämpliga uti, att man det ena året håller mantalsskrifning i November och December och sedan låter det följande året förflyta utan uppbörd, hvilken sker först på tredje året. Sålunda hålles den uppbörd, som grundas på mantalsskrifningen 1885, först under år 1887; och detta är högst olämpligt och talar mera än något annat för den begärda ändringen, ty folket hinner under tiden flytta från den ena orten till den andra, och det blifver förenadt med största svårighet att indrifva de utskylder, som grunda sig på mantalsskrifningen.

Herr Lyth: Jag vill icke disputeras med herr Berglöf i denna sak, ty han kan ju å sin sida hafva rätt deruti, att en förändring i detta afseende är af behovet påkallad och äfven af många önskad; men jag vill bestrida, att presterskapet skulle önska en sådan ändring. För oss är verkliga den tid, som nu är bestämd, den lämpligaste och beqvämaste. Våra böcker äro färdiga i November eller December, efter den tid då inflyttningen från landsbygden eger rum, nemligen början af November. I det afseendet anser jag tiden vara bra, men vill för öfrigt icke sätta mig emot någon förändring i detta fall. Då vi emellertid hafva att vänta en ny förordning från Kongl. Maj:t, så satte jag mig icke emot deras åsigt inom Utskottet, som ansågo, att vi kunde så länge låta det dervid bero.

*Om ändrade
bestämmelser
rörande
mantals- och
skattskrif-
ningarnes
förrättande.*
(Forts.)

Härmed var öfverläggningen slutad. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

§ 11.

Om bevilning
af gåfva, arf,
fideikommiss
och testa-
mente.

Till afgörande förelåg vidare Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 6, i anledning af väckt motion om särskild bevilning af gåfva, arf, fideikommiss och testamente.

Motionären, Herr *Rich. Gustafsson*, hade föreslagit, att Riksdagen ville genom skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla att Kongl. Maj:t måtte låta utarbета och för en kommande Riksdag framlägga förslag till en progressiv arfslag, fotad hufvudsakligen på följande grunder:

Hvarje arfslott, som understiger ett tusen kronor, vare från bevilning fri.

Efterlevandes makes giftorätt är från arfskatt befriad.

För hvarje annan arfslott af fast eller lös egendom, som öfverstiger ett tusen kronor och understiger fem tusen kronor, erlægges i bevilning 50 öre för hundra.

För den del af arfslott, som öfverstiger fem tusen och understiger tio tusen kronor, erlægges i bevilning 1 krona för hundra.

För den del af arfslott, som öfverstiger tio tusen och understiger 50,000 kronor, erlægges i bevilning 5 för hundra.

För den del af arfslott, som öfverstiger 50,000 och understiger 100,000 kronor, erlægges 10 för 100.

För den del af arfsslott, som öfverstiger 100,000 kronor, erlægges i bevilning 20 för 100.

För fideikommiss erlægges af en hvar, som tillträder fideikommitterad egendom eller såsom fideikommiss anslaget kapital, bevilning efter samma grunder som för arf.

För testamente af fast eller lös egendom, kapital eller fordringar, med full eganderätt till sjelfva egendomen eller kapitalet, erlægges progressiv bevilning efter samma grunder som för arf.

För gåfva af fast egendom, lösegendom eller kapital, med full eganderätt till sjelfva egendomen eller kapitalet, erlægges progressiv bevilning efter samma grunder som för arf.

Af införandet af en sådan progressiv arfskatt följde, enligt motionärens åsigt, naturligen upphäfvande af nu gällande föreskrifter i bevilningsförordningens 18 och 19 §§, hvaraf framginge, att befrielse från bevilning för testamente eller gåfva till fromma stiftelser icke vidare skulle medgifvas.

Utskottet hemställde emellertid, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr *Gustafsson*: De motiv, jag haft för att framställa denna motion, äro nu gällande skatteförhållandens orättvisa emot dem, som minst ega. Detta tyckes Bevillnings-Utskottet icke hafva insett. Jag vill därför lemna det ärade Utskottet några upplysningar i detta fall.

Jag behöfver endast erinra om, huru skatteförhållandena utvecklats sig under det nuvarande seklet. Vi finna då, att under de närmaste 75 åren hafva de indirekta skatterna ökats från omkring 22 procent af budgeten till 75 procent, då deremot bevillningen sjunkit från 45 procent till $7\frac{1}{2}$ procent. Jag ber att få tillägga några andra siffror, som visa, att man i allmänhet varit benägen att kasta skattebördorna på de obemedlade. De artiklar, som vanligen konsumeras af de mindre bemedlade, såsom kaffe, socker, tobak, lysolja och enklare väfnader, gifva i tullinkomster omkring 70 procent af hela tullintraden. Att detta förhållande till de obemedlades nackdel försämrats år efter år, finner man deraf, att, om man ser på skatteperioden mellan åren 1835—1839, tullen på kaffe, socker och tobak utgjorde 34 procent, då den nu deremot utgör öfver 50 procent af tullinkomsten.

En förbrukningsartikel sådan som bränvin uppskattas till 500 procent af varans värde, då deremot de finare förbrukningsartiklarne draga en tull af endast 25 procent af värdet. Häraf finner man en tydlig benägenhet att lägga de drygaste skatterna på de mindre bemedlade. Jag har trott, att detta onda skulle kunna botas genom en progressiv beskattning, icke därför att staten derigenom skulle få större inkomster, utan för att man borde utbyta orättvisa skatter mot mera rättvisa. Men det är med samhället som med ett sjukt barn, att om man räcker det bästa medikament, så skjuter det dem ifrån sig, utan att göra sig reda för, om de kunna verka till helsans återställande.

Utskottet har sagt, att den föreslagna skatteformen icke vore lämplig. Mot detta påstående vill jag åberopa en auktoritet, som jag tror litet hvar måste erkänna, nemligen skatteregleringskomitén. Denna säger: "bland de särskilda skatteformer, som utgjort föremål för komiténs öfverläggningar, har det knappast varit någon, om vars lämplighet meningarne varit så odelade som om arfskatten".

Möjligen har man varit rädd för att denna skatt icke skulle träffa den rätte; men då säger samma auktoritet: "Onekligt är ock, att arfskatten i flere afseenden väl motsvarar de fordringar, man böra ställa på en direkt skatt. Den är i egentligaste mening direkt; ty den drabbar alltid och osvikligt just den, som varit afsedd att af densamma träffas, utan att för denne en utväg finnes att på andra öfverflytta bördan."

Eller kanske vill man anse, att denna skatt vore för mycket kapitalfiendlig; då ber jag få anföra hvad komitén derom säger: "Denna arfskatt träffar kapitalet just i det ögonblick, då det, efter att kanske under en längre föregående tid hafva i större eller mindre mån undandragit sig beskattning, måste träda i dagen, för att till annan innehafvare öfverflyttas. Arfskatten utgör således ett godt och befo-gadt komplement till en inkomstskatt, sådan som den hos oss gällande."

Jag rekommenderar verkligen skattekomiténs betänkande; jag är öfvertygad att herrarne allesammans hafva läst det, men mången har kanske redan glömt dess innehåll. Må man icke kalla mitt förslag för kapitalfiendligt, endast därför att jag vill hafva skatt på kapitalet, ty skattekomitén har i så fall varit lika kapitalfiendlig som jag.

Om bevilning af gåfva, arf, fideikommiss och testamentie.
(Forts.)

Men må hända är man rädd för ordet progressiv. I så fall vill jag om-tala, huru det förhåller sig i andra land. I England utgår arfskatten med ända till 10 procent, hvilket ju icke är litet; i Frankrike ända till 9 procent och i vårt granland Danmark med 7 procent. Detta visar att andra folk icke frukta en ganska stark progression i arfskatten. Jag har visserligen föreslagit något mera, men derpå kunde Bevillnings-Utskottet hafva prutat, och jag tog särskildt till så mycket med hänsyn till Bevillnings-Utskottets vana i detta hänseende. I Sverige utgår nu arfskatten med endast 6 öre för hvarje individ af befolkningen, under det att motsvarande afgifter i andra länder inbragt exempelvis: i Preussen 17 öre på person, i Danmark 46 öre, i Italien 61 öre, i Frankrike 2 kr. 15 öre, i Belgien 2 kr. 20 öre och i England ända till 3 kr. 24 öre. Deraf finna herrarne, att detta just är rätta sättet att träffa kapitalet. Men hvad kunna då dessa skatter inbringa åt staten? Jo, hos oss ungefär 250,000 kr. för år, men i Danmark omkring 2 millioner, i Belgien 11 millioner, i Frankrike 78 millioner, i England 108 millioner och i Preussen 4½ millioner kronor. Sådana belopp kan denna skatt gifva.

Jag skall nu be att få granska några af Bevillnings-Utskottets motiv, som äro sådana, att man icke vet, om man skall le eller harnas deröfver. Deri säges, att, om en sådan lag skulle tillämpas, skulle den icke träffa de verkligt stora förmögenheterna, "de skulle ej lida något synnerligt afbräck". Men för dem har jag ju föreslagit en bevilning af 20 procent. Men detta motiv hindrar dock icke Utskottet att längre ned i utlåttandet klaga öfver den våldsamma progression, som af mig föreslagits. Huru kan detta hänga i hop? På ena stället: skatten drabbar icke de stora kapitalen, på andra stället: den drabbar alldeles för våldsamt. Är det rim och reson i ett dylikt resonnement?

Vidare säger Utskottet, att den välbergade medelklassen skulle helt och hållet undertryckas, om man bifölle min motion. Jag har föreslagit, att arfslott, som understiger ettusen kronor, skulle vara fri från bevilning; att för arfslott mellan 1,000 och 5,000 skulle erläggas en half procent, d. v. s. lika mycket som nu, och intill 10,000 kronor en procent. Detta kan väl icke kallas att undertrycka den välbergade medelklassen.

Jag skall slutligen tala något om straffpåföljden. Bevillnings-Utskottet säger i sitt betänkande, att personer skulle söka »genom egendomens döljande undandraga densamma från beskattning.» Nyss har det här varit tal om, att för en annan slags försnillning personer borde drabbas af straff. Jag undrar, om man icke äfven i detta fall kunde bestämma straff. Jag skall för Bevillnings-Utskottets räkning uppläsa hvad några andra länders lagar bestämma i detta hänseende. Den franska lagen säger: »Anses svek vara begånget, skall en straffafgift, motsvarande arfsafgiftens hela belopp, utöfver denna erläggas. Har förseelsen egt rum i sviklig afsigt, bötes en fjerdedel af det undanhållna beloppet.» I England är bötesansvaret tio procent af den ärfda egendomens värde. I Preussen »kan skattskyldig arftagare affordras en försäkran under edlig förpligtelse, att den ingifna bouppteckningen och deklarationen likasom öfriga meddelade upplysningar äro rigtiga

och fullständiga.» Straffpåföljden för svikligt förfarande är böter till dubbla beloppet af arfskatten. I Danmark heter det i gällande lag: »Undanhåller någon i afsigt att undgå skatten hela qvarlåtenskapen eller en del deraf, skall för det sålunda undanhållna tredubbel skatt utgöras.» Sålunda behöfva vi icke frukta, att man skall undandraga egendomen från beskattning. Nej! Jag tror, att hvad Utskottet derom yttrat endast berott af brist på god vilja. Jag skall icke göra något yrkande. Men jag beklagar, om samhället här skulle stå som en farisé och slå sig på det ställe af bröstet, der man har plånboken, och säga, att allt är bra som det är.

Om bevilning af gåfva, arf, fideikommiss och testamente.
(Forts.)

Herr Boström: Jag väntade att Herr Gustafsson icke skulle känna sig nöjd med Utskottets utlåtande, och jag var därför beredd på, att vi skulle få höra hans vredes åskor. Men han begär alldeles för mycket af Utskottet. Han klandrar Utskottet, emedan det skulle hafva motsatt sig införandet af en arfskatt. Men Utskottet har ju medgifvit det berättigade i en sådan skatteform. Såsom stöd för sitt förslag åberopade Herr Gustafsson skattekomiténs betänkande, med hvilket han jeförde sin motion. Men under det att enligt Herr Gustafssons förslag skattens progression skulle bero endast på arfvets storlek, så göres den af skattekomitén deremot beroende på den närmare eller fjernare skyldskap, hvori arfvingarne stå till den afidne. Den af Herr Gustafsson anställda jeförelsen är således oriktig, efter som skattekomiténs förslag afser något helt annat än motionen. Utskottet har icke motsatt sig den progressiva beskattningen, fastän det motsatt sig de grunder, som af Herr Gustafsson anförts, och uttalat sig emot våldsamheten hos den progression, som i motionen föreslås. Herr Gustafsson tyckte emellertid, att vi borde hafva prutat på de siffror, som han ansett böra ligga till grund för progressionen. — Jag kan icke förstå hvarför icke Utskottet skulle kunna få taga Herr Gustafssons förslag sådant han sjelf framlagt detsamma, och Utskottet kunde så mycket mindre finna anledning att jemka, som Herr Gustafsson sjelf egnat sin motion så liten omvårdnad, att han föreslagit upphäfvande af paragrafer i bevillningsförordningen, som länge sedan blifvit upphäfda. Hvad beträffar det af Herr Gustafsson omtalade förhållandet mellan förr och nu i afseende å den indirekta beskattningen, så är det väl sant, att de indirekta skatterna uppgå till större belopp nu än förr. Men om man vill göra en sådan jeförelse, som Herr Gustafsson gjorde, så får man ej hålla sig till den indirekta beskattningens slutsiffror, utan då bör man se till, huru dessa siffror uppkommit, och huru konsumtionsafgifterna drabba den enskilde individen, och från denna synpunkt sedt är, om jag minnes rätt, den indirekta beskattningen lägre nu än förr.

För närvarande vill jag emellertid icke ingå i någon vidare vederläggning af Herr Gustafssons anförande, utan yrkar endast bifall till Utskottets förslag.

Herr Joh. Ohlsson: Jag kan icke förneka, att sjelfva principen i den beskattningsform, hvarå Herr Gustafsson fäst Riksdagens upp-

Om bevilning af gåfva, arf, fideikommiss och testamente.
(Forts.)

märksamhet, är mycket tilltalande, såsom varande både billig och rättvis. Det är ju alldeles uppenbart, att ingen kan med skäl göra anspråk på annat arf än uppfostran. Någon moralisk grund för ett längre gående anspråk finnes icke. Om nu någon ändock får större eller mindre arf i gods eller penningar, vore det väl icke för mycket och skulle icke kunna kännas hårdt, att han till det allmänna afstår någon del deraf i stigande proportion till arfvets storlek. För den skull torde det vara rätt att införa *progressiv* arfskatt. Ett barn har i alla händelser rätt att oakortad fordra sin naturliga arfslott. Men just med hänsyn dertill innebär Herr Gustafssons förslag en orättvisa, som skulle drabba den svagare. Herr Gustafsson har nemligen i sitt förslag icke gjort skilnad emellan de arfsberättigade individernas utvecklingsgrad hvar för sig. Det kan nemligen hända, att i en familj, der föräldrarna fallit ifrån, några af barnen redan fått uppfostran, men att det jemväl finnes yngre och späda barn. Samma afdrag skulle dock enligt förslaget göras för de senare som för dem, hvilka redan undfått sin naturliga arfslott. Sådant vore, enligt mitt förmenande, orättvist.

Jag har, då nu frågan är på tal, velat göra dessa erinringar, på det att, i händelse motionären eller någon annan åter bringar föreliggande fråga eller hit hörande på tal, det må tagas i öfvervägande, huru det af mig omnämnda förhållande må ordnas, så att alla arfvingar i samma familj må komma att njuta möjligast lika rätt.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, blef Utskottets hemställan af Kammaren bifallen.

§ 12.

Härefter förekom till behandling Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 7, angående allmänna bevilningen.

Angående ändrad lydelse af § 10 mom. 4 f) i bevillningsförordningen.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 88, hade Herr F. Pettersson i Tjärsta, på anförda grunder hemställt om det förklarande tillägg till § 10 mom. 4 f) i gällande bevillningsförordning,

att näst efter orden: »samt kostnader för sådana tjänsteresor, för hvilka ersättning icke är särskildt anvisad», måtte tilläggas: »dock härifrån undantagne med boställe försedde tjänstemäns resor inom kommunen, som anses kunna bestridas af bostället; och hade Utskottet i *punkten 1* af förevarande utlåtande hemställt, att motionen måtte på det sätt af Riksdagen bifallas, att § 10 mom. 4 f) i gällande bevillningsförordning erhöle följande förändrade lydelse:

»för följande med embete och tjänst förenade utgifter, nemligen: den afgift tjänsteman, såsom sådan, åligger utgöra till pensions-, enke- och pupill- eller annan understöds-kassa, aflöning eller annan ersättning till vikarie eller tjänstebiträde, presternas i jordeboken upptagna utlagor, i den mån de icke äro eftergifna, ränta och amorteringsbidrag till öfverbyggnadsamorteringsfonden för prestgårdarne i Skåne, samt kostnaderna för sådana särskildt anbefalda tjänsteresor, för hvilka ersättning icke är särskildt anvisad.»

Sedan denna Utskottets hemställan blifvit uppläst, lemnades ordet, på begäran, till

*Angående
ändrad lydelse af § 1
mom. 4 f) i
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)*

Herr Lyth, hvilken inom Utskottet anmält sin reservation mot den af Utskottet begagnade motivering och nu anförde:

Jag har tagit mig friheten att nedlägga min reservation mot den motivering, som Utskottet lagt till grund för sitt tillstyrkande af ifrågavarande motion. Enligt min förmening har nemligen Utskottet tagit denna fråga väl lätt. Den är icke obetydlig och icke så lätt löst, som Utskottet trott sig finna.

Motionären afser, såvidt jag kunnat finna, med sin motion egentligen icke något annat än att motsätta sig att sådana boställsinnehafvare, hvilka resa med egna hästar, vid taxering må njuta afdrag för kostnaden för tjänsteresor; men han har icke afsett sådana tjänstemän, hvilka icke hafva boställen, och som sålunda enligt hans åsigt äro berättigade till sådant afdrag. Vi hafva en hel mängd civile tjänstemän, såsom länsmän, häradskrifvare och kronofogdar, hvilka få göra långa resor, som kosta mycket penningar. Skulle Utskottets förslag blifva lag, så finge dessa icke nedsättning i sin taxering för de utgifter resorna kostade. Men det vore obilligt att icke få afdrag för sådana utgifter, som man gör i och för sin tjänst. Jag kan väl icke skatta för en inkomst, som icke är någon inkomst, utom tvärt om en utgift. Om en kronolänsman påkostar flere hundra kronor, kanske 25 procent af sin inkomst, på tjänsteresor, så bör väl han få afdrag å sin taxering för denna resekostnad, i synnerhet om han icke har något boställe, hvilket ju är förhållandet med en stor del af dessa tjänstemän.

Jag vill nu säga några ord särskildt om presterskapet, mot hvilken motionen egentligen tyckes vara rigtad. Många prester ega icke boställen, och i afseende å sådana prester är motionen icke heller tillämplig. Men beträffande dem, som ega boställen, må framhållas, att förhållandena äro högst olika i olika stift. I några stift hafva presterna rätt att erhålla ersättning för alla sina göromål, som förrättas utom tjänstelokalerna d. v. s. hemmet eller kyrkan. I andra, och deribland Gotland, kan presten när som helst blifva kallad till hvilken del af pastoratet som helst, att besöka sjuka, utdela nattvarden, förrätta dop och vigsel m. m., men har ingen rätt till ersättning härför.

Vid sådana förhållanden tror jag att Utskottet gjort rättare, om det i motiveringen uttalat den åsigten, att, då beträffande presterskapet den stora tungan med afseende å resor är så olika, så borde detta förhållande i någon mån tagas i betraktande vid boställhemmannens taxering. Detta hade varit rättvist och godt. För öfrigt är det tydligt, att Utskottet bort taga i betraktande just de af mig omnämnde civile tjänstemän och prester, som icke hafva boställshemman och som icke böra beröfvas rättigheten att få sin bevilning nedsatt med så stort belopp, som motsvarar kostnaderna för deras resor i tjänsteärenden.

På dessa af mig i korthet angifna skäl och då Första Kammaren återremitterat frågan till förnyad behandling af Utskottet, anhåller jag att Andra Kammaren måtte fatta samma beslut.

Angående
ändrad lydelse af § 10
mom. 4 f) i
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)

Vidare yttrade:

Herr Bostrom: För min del anhåller jag, trots Första Kammarens af den siste talaren åberopade beslut, om bifall till Bevillnings-Utskottets föreliggande förslag.

Den ändring, som Utskottet deri föreslagit, innebär endast en återgång till det gamla, eller att, i öfverensstämmelse med hvad 1880 års bevillningsförordning föreskrifver, tjenstemän icke få afdrag för kostnaderna för sina tjänsteresor, hvilket de, på sätt den nu gällande bevillningsförordningen tolkas, emellertid för närvarande erhålla. Skatte-regleringskomitén föreslog icke någon ändring i sist berörda rigtning, utan den är helt enkelt föranledd deraf, att, sedan Kammarrätten fäst Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på, att det i förordningen förekommande ordet "anbefalda" gifvit anledning till missuppfattning, Kongl. Maj:t utan all motivering borttog detta uttryck, hvilket emellertid ledt till resultat, som icke någon hade tänkt sig. Jag kan icke förstå annat, än att en tjensteman, det må nu vara en prest, en kronofogde eller en länsman, är skyldig att för den lön han uppstår göra ordinarie tjänsteresor; och då Utskottets föreliggande förslag icke innehåller annat än ett förtydligande af denna sak, yrkar jag bifall till detsamma.

Herr Bokström: Det förvånar mig, att Bevillnings-Utskottets ärade vice ordförande kan påstå, att det här icke är fråga om någon annan ändring än en återgång till 1880 års bevillningsstadga genom att åter insätta det der förekommande, men ur nu gällande förordning utesluta ordet "anbefalda". Utskottet föreslår dock här införandet af uttrycket "*särskildt* anbefalda", och mellan denna och den förutvarande lydelsen är det likväl en väsentlig skilnad. Det är högst få tjänsteresor, som äro vederbörande tjenstemän särskildt anbefalda, hvaremot större delen af dem måste betraktas såsom varande dem lagligen anbefalda enligt särskilda instruktioner. När nu tjenstemännens distrikt äro högst olika till storlek i norra och södra Sverige drabbar dem deras åliggande att sjelfva bekosta sina tjänsteresor naturligtvis också mycket olika. I de norra delarne af riket hafva åklagaren, häradskrifvaren, ja äfven landshöfdingen att å tjenstens vägnar resa flera 100 mil, som medför en högst betydlig kostnad, och det må då icke förundra någon, om de kostnader, som dylika resor medföra, samt saknaden af rättigheten att vid sin beskattning få afdrag deraf kunna hafva en menlig inverkan på deras tjenstenit. Det är för öfrigt alldeles i strid mot bevillningsförordningens anda, att en person beskattas för så beskaffade utgifter; meningen är väl dock, att man skall beskattas för sina verkliga inkomster, men dit kan icke rimligen räknas den del af en tjenstemans inkomst, som han måste åter utgifva icke för eget behof utan för sjelfva tjenstens d. v. s. för det allmännas behof och intresse.

Då nu Första Kammaren med 53 röster mot 11 återremitterat det föreliggande förslaget, anser jag mig böra instämma i herr Lythas yrkande om återremiss, dock så, att under det hans yrkande är föranleddt endast af missnöje med motiveringen, jag deremot gör mitt yrkande

derför, att jag anser mig hafva anledning till erinran både mot motiveringen och det slut, hvartill Utskottet kommit.

Herr Pettersson i Tjärsta: För min del är jag nöjd med det slut, hvartill Utskottet kommit, och anhåller derföre om bifall till punkten.

*Angående
ändrad lydelse af § 10
mom. 4 f) i
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)*

Herr Sjöberg i Stockholm: Jag är i så många afseenden förkommen af Herr Bokström, att det i sjelfva verket är öfverflödigt för mig att yttra några ord. Det förefaller äfven mig, att synnerligen goda skäl för en återremiss här äro för handen. Herr Bokström har framhållit de olika förhållanden, som ega rum i fråga om tjänsteresor i norra, mellersta och södra delarne af landet. En hvar af Kammarens ledamöter torde också lätt kunna inse, att man begår en orättvisa, om man icke låter en tjänsteman vid beskattningen af hans löneinkomster åtnjuta afdrag för kostnader, som han måste vidkännas för tjänsteresor. Jag tror mig veta, att t. ex. kostnaden för tjänsteresor för landshöfdingarne i norra delen af riket uppgått till ett eller annat tusental kronor om året. Är det då rimligt att ifrågasatta, att en sådan embetsman skall betala skatt för slika omkostnader. Dessutom har Utskottet åt Herr Petterssons i Tjärsta motion gifvit en utsträckning, som jag icke kan anse vara nödig. Motionären har hufvudsakligen afsett sådana tjänsteresor, som af det högvördiga presterskapets medlemmar företagas inom den kommun, de tillhöra. Men Utskottet har emellertid, som sagdt, utsträckt innehållet af motionen på ett sätt, som icke synes öfverensstämma med motionärens syfte. Kammarrätten har, såsom af Utskottets utlåtande inhemtas, haft ganska god anledning att föreslå borttagandet af ordet "anbefalda" vid ordet "tjänsteresor", men genom Utskottets tillägg af uttrycket "särskildt" framför ordet "anbefalda" har paragrafens ordalydelse fått en bestämning, som icke kan sägas vara riktig. I fråga om de "särskildt anbefalda" och de så kallade extra ordinarie tjänsteresorna finnas, efter min uppfattning, tillfredsställande föreskrifter; och jag föreställer mig, att det egentligen är till följd af det utaf Utskottet gjorda tillägget, som återremissen i Första Kammaren egt rum. Jag hemställer, att denna Kammare, åtminstone för denna gång, icke må skilja sig från det beslut, hvilket Första Kammaren fattat, och jag anhåller således om återremiss af Utskottets föreliggande förslag.

Herr *Hellgrén* instämde med Herr *Sjöberg*.

Herr Waldenström: Jag ber också att få instämma i yrkandet om återremiss. Det är, såsom man redan påpekat, en obillighet, att prester och andra tjänstemän i synnerhet i de norra delarne af landet skola betala skatt för de penningar, som de måste utgifva i och för sina tjänsteresor. Landshöfding Almqvist i Umeå omtalade för mig en gång, att Lycksele socken är till arealen lika stor som hela Upsala län, att Skellefteå socken (som dock numera är delad) var lika stor som Gotland, att Wilhelmina pastorat i Hernösands stift omfattar en areal, som är betydligt större än konungariket Sachsen. Andra pastorat

*Angående
ändrad lydelse af § 10
mom. 4 f) i
bevillnings-
förordningen.*
(Forts.)

äro till arealen lika stora som dugtiga hertigdömen. Nu frågas: är det väl under dylika förhållanden annat än billigt, att prester och andra tjänstemän från sina beskattningsbara inkomster få afräkna de utgifter, som de haft för sina i lag anbefalda tjänsteresor? I motsatt fall komma dessa tjänstemän i de norra trakterna af riket att sättas i en helt annan ställning än motsvarande tjänstemän i de södra orterna, hvilka kanske icke behöfva resa mer än ett par mil, när de resa som längst, samt dessutom ofta få göra sina resor på jernväg, hvilket är ofantligt billigare och beqvämare än på skjutskärran.

Jag ber alltså att få instämma i yrkandet om återremiss.

Herr Svensson i Lösen: Anledningen till Herr Petterssons förevarande motion torde väl egentligen vara den tydning, som i förevarande fall gifvits nu gällande bevillningsförordning och som vid senaste taxeringsförrättningar framkallat anspråk från presternas sida att få afdrag för sina tjänsteresor i de respektive socknarne. Denna deras begäran har emellertid väckt ett obehagligt uppseende, då det af ålder ålegat presterskapet att verkställa sådana resor till kyrkan samt för att inspektera skolorna, och tydligen har förutvarande bevillningsstadga varit sådan, att presterna tillföre icke funnit sig kunna begära något afdrag för sina af dylika tjänsteresor föranledda kostnader. Så har emellertid nu skett, sedan lagen blifvit sådan, att i oförmälda hänseende bevillningsafdrag lär kunna medgifvas så väl presterna som andra tjänstemän. Detta har dock, såsom sagdt, litet hvarstades i landet upprört rättskänslan, och det är derföre, som jag nu yrkar bifall till Utskottets förslag. — Herr Bokström påstår, att det är obilligt. Det kan jag alls icke finna; tvärt om anser jag det fullkomligt rättvist, och, såsom sagdt, jag yrkar också bifall till detsamma.

Herr Nyqvist: Jag är handtverkare och kan således icke gerna hafva någon som helst fördel af, huru vida föreliggande förslag bifalles eller ej, samt är på den grund i tillfälle att yttra mig litet mera fritt i saken, än de af Kammarens ledamöter, hvilka, samtliga tjänstemän, hittills uttalat sig deri.

Jag kan icke misstänkas för att vilja slösa med statens medel. Men det oaktadt finner jag hvad Utskottet här föreslår vara i hög grad orättvist, och vill derföre förena mig med dem som yrka punktens återremiss, på det förslaget måtte ändras i en rättvis riktning.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf Herr Talmannen proposition dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på återremiss, och fann Herr Talmannen den senare propositionen hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes, i följd hvaraf nu uppstattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att 1:sta punkten i Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 7 till Utskottet återförvisas röstar

Ja;

Den, det ej vill; röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren godkänt nämnda punkt i betänkandet.

Omröstningen utvisade 63 ja och 79 nej, hvadan Kammaren bifallit Utskottets hemställan.

Punkten 2.

Bifölls.

I *punkten 3* hemställde Utskottet, att en inom Andra Kammaren af Herr *P. Svensson* i Brämhult väckt (motion N:o 47), om ändring i tiden för bevillningsberedningarnes och taxeringsnämndernas sammanträden, måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Efter föredragningen af punkten anförde motionären

Herr Svensson i Brämhult: Då Bevillnings-Utskottet har hemställt, att min motion måtte af Riksdagen lemnas utan afseende, så lär väl icke finnas någon utsigt, att motionen kan vinna Riksdagens bifall; men det oakadt ber jag få yttra några ord i anledning af Utskottets motivering. Utskottet säger, att "Utskottet vill visserligen ej förneka, att de af motionären anmärkta olägenheter möjligen kunna inträffa, men då man med allt skäl kan förutsätta, att vederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vid utsättandet af taxeringsnämndernas sammanträden tillse, att iakttagandet af bevillningsförordningens föreskrifter ej omöjliggöres". Ja, om denna Utskottets förut sättning kunde antagas blifva en verklighet, så hade en lagförändring varit obehöflig, men då det knappt är att vänta, att Konungens Befallningshafvande skola fästa synnerligt afseende vid denna Utskottets motivering, så vågar jag uttala den meningen, att en lagförändring hade varit icke allenast bättre utan rent af nödvändig. Som herrarne torde finna, afser mitt förslag endast att för de skattskyldige på landet göra det möjligt att få kännedom om, till hvilka belopp de i bevillningsberedningens förslag blifvit uppförda, men detta blir, om de af mig anmärkta olägenheter inträffa, endast i sällsynta fall möjligt.

Utskottet slutar sin motivering med: "och då dertill kommer att en lagförändring i det syfte, motionären föreslagit, skulle rubba samtliga för taxeringen gifna tidsbestämmelser", så hemställer o. s. v. Hvad angår denna rubbning af tidsbestämmelserna, så har jag icke kunnat finna, att så blefve förhållandet. Se §§ 24, 30, 36, 37. Jag kan icke finna, att mitt förslag i ringaste mån skulle rubba någon af dessa tidsbestämmelser. Jag tror således att Utskottet hade bort tillstyrka bifall till motionen. Men då, som sagdt, föga utsigt finnes att få motionen bifallen, gör jag för närvarande intet yrkande.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 4.

*Angående
ändrade be-
stämmelser
rörande val
af pröfnings-
nämndens
ledamöter.*

Herr *J. Anderson* i Tenhult hade i en inom Andra Kammaren väckt motion N:o 72 föreslagit "att hälften af pröfningsnämndens ledamöter skall väljas af vederbörande landsting, samt att i bevillningsförordningen vidtagas de redaktionsförändringar, som af detta förslag blifva af nöden."

Utskottet hemställde, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Sedan denna Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde

Herr *Anderson* i Tenhult: Bevillnings-Utskottet har såsom skäl för sin afstyrkande hemställan anført, att då pröfningsnämndens ledamöter väljas inom taxeringsnämndernas förslag, anser Utskottet en lagförändring i det af motionären angifna syfte ej vara af behovet påkallad; hvartill komme, att för vinnande af erforderlig enhet inom pröfningsnämnden, denna i sin helhet enligt Utskottets åsigt borde tillsättas af en och samma myndighet.

Jag kan icke dela denna Utskottets uppfattning, ty jag tror, att det skulle vara fördelaktigt, om landstingen finge ett ord med i laget. Men skulle det vara nödvändigt, att, såsom Utskottet säger, en och samma myndighet bör utnämna alla ledamöterna i pröfningsnämnden, så föreställer jag mig, att Bevillnings-Utskottet, som har motionsrätt, mycket väl hade kunnat föreslå, att alla ledamöterna blefve af landstinget utsedde.

Vidare har Utskottet sagt, att der landstinget, såsom emellanåt förekommer, sammanträder först efter pröfningsnämnden, det understundom blefve alldeles omöjligt att före pröfningsnämndens sammanträde hinna kalla de personer, som blifvit af landstingen till ledamöter i pröfningsnämnden utsedde. De fleste val, som vid landstingen förrättas, afse såsom vi veta, den tid, som är förlagd från valdagen och till nästa landstings början. Jag kan således ej anse det skäl giltigt, som Bevillnings-Utskottet i denna del föreslagit.

I min motion har jag sagt, att jag anser, att de mindre jordegarna inom pröfningsnämnden sakna målsmän. Ja, jag tror, att förhållandet så är. Jag har inom Kammarrätten gjort utdrag af taxeringslängderna för de senare åren, och jag har särskildt fäst mig vid pröfningsnämndens protokoll och handlingar för det län jag tillhör, för år 1879. Jag har funnit, att pröfningsnämnden der utgjordes af tjenstemän, godsegare och handlande till ett antal af 26 personer, men bönder endast 2. Jag har således haft rätt att påstå, att de mindre jordegarna icke blifva tillräckligt representerade vid denna och dylika förrättningar. Den sålunda sammansatta pröfningsnämnden företog sig att i klump höja taxeringsvärdet för en stor del fastigheter, i åtskilliga socknar med 20 procent, och i andra med ända till 30 procent. Följden har blifvit den, att det straxt efteråt blef

och ännu är omöjligt att för de flesta orter sälja fastigheter till så högt värde som det åsatta taxeringsvärdet. Jordegarna på landet hafva ändå så många utgifter på sin jord, såsom grundskatter och indelningsverk och mera dylikt, att denna höga taxering icke kan vara annat än obillig.

För min del yrkar jag afslag & Utskottets hemställan och bifall till min motion.

Herr Boström: Jag inskränker mig till att på de af Utskottet anförda skäl yrka bifall till dess hemställan.

Herr Danielson: Jag anser, att de af motionären antydda missförhållanden äro af den beskaffenhet, att hans framställning bort vinna denna Kammars understöd; men jag tror icke att, såsom motionärens yrkande nu är formuleradt, Kammarerna kan besluta sig för bifall dertill. Ty der förekommer en anhållan, att Utskottet torde vidtaga nödiga redaktionsförändringar, om det bifalles. Jag yrkar därför, att Kammarerna, såsom en opinionsyttring endast — ty jag antager, att Första Kammarerna kommer att bifalla Utskottets förslag — ville återremittera punkten till Utskottet.

Jag vill erinra om det riksbekanta cirkulär, som 1879 utgick från finansministern. Vid tillämpningen deraf i många orter tillgick det sålunda, att förfarandet stod nära gränsen af vederbörandes frångående af gällande bestämmelser i detta fall. Att närvara vid det högtidliga sammanträde, som i det län jag tillhör egde rum för att med anledning af detta cirkulär åsätta höjd jordbruksbeskattning, valde Kongl. Maj:ts Befallningshafvande från min hemort tvenne personer som icke voro jordbrukare. Jordbrukarna på den orten vore således vid detta viktiga sammanträde orepresenterade. Jag föreställer mig därför, att det blir nödvändigt, för såvidt nemligen man vill tillgodose de olika intressena, att införa en förändring i det syfte motionären föreslagit.

Jag anhåller, som sagdt, att Kammarerna ville såsom en opinionsyttring återremittera förslaget till Utskottet.

Herr Boström: Om man skall opiniera för en sak, så bör man taga reda på, hvad det gäller, om hvilket man skall opiniera. När det är föreskrifvet, att pröfningsnämnden skall sammanträda i September månad, och landstinget sammanträder i samma månad antingen strax före eller efter pröfningsnämnden, så frågas, huru det då kan vara möjligt, att, äfven om pröfningsnämnden sammanträder efter landstinget, landstingets kallelser till ledamöterna i nämnden skola kunna hinna fram till dem samt ledamöterna derefter hinna resa till nämndens sammanträdesort? Det är ju ofta rent af omöjligt. Jag kan förstå, att man vill opiniera för, att landshöfdingeembetenas befogenhet att utse ledamöter i pröfningsnämnden fräntages dem och öfverlåtes åt landstingen, men att opiniera till förmån för Herr Anderssons förslag, som icke kan genomföras, finnes intet skäl för.

*Angående
ändrade be-
stämmelser
rörande val
af pröfnings-
nämndens
ledamöter.
(Forts).*

*Angående
ändrade be-
stämmelser
rörande val
af präfnings-
nämndens
ledamöter.
(Forts.)*

Herr Danielson: De olägenheter, som Bevillnings-Utskottets vice ordförande antydde, kunna mycket lätt afhjelpas. Det finnes andra val, som af landstinget förrättas, hvilka gälla för år, och således måtte väl äfven detta kunna gå för sig i förevarande fall, så framt man icke vill framflytta präfningsnämndens sammanträde till början af Oktober. Ett dylikt val är det, hvarvid utses de personer, som skola biträda vid uppskattningen af arrenden utaf kronans domäner, jemte dessas suppleanter. Dessa väljas af landstinget för ett år, och på samma sätt kunde man gå till väga vid val af präfningsnämndsledamöter. Vill man blott en sak, så finner man nog ock på råd för dess utförande. Jag yrkar fortfarande återremiss.

Herr O. B. Olsson: Jag instämmer med Herr Danielson i yrkandet af återremiss, så mycket hellre som föreliggande fråga, som inom denna Kammare ofta varit på tal, är af beskaffenhet att behöfva hållas öppen. Jag minnes mycket väl, att, då det var fråga om ändring i den förut gällande bestämmelsen, att Konungens Befallningshafvande skall tillsätta markegångsdeputerade, en förfärlig strid uppstod och att man då liksom nu förutspådde en mängd olägenheter, som skulle komma att uppstå, i händelse landstingen skulle utse nämnda deputerade. Slutligen segrade dock deras mening, som önskade ändringen; och under de år, under hvilka landstingen nu utsett markegångsdeputerade, har icke den ringaste olägenhet försports. Liksom nu ansågs äfven då ett hinder mot ändringen ligga i den omständigheten, att landstingen sammanträda så sent på året. Landstingen välja emellertid nu dessa deputerade. Ingen af de förutspådda olägenheterna har uppkommit. Allt har hittills gått fullkomligt väl och deputerade sammanträda strax efter landstingets slut.

Jag önskar i likhet med Herr Danielson frågans återremitterande om icke för annat så för att hålla den öppen. Ty förr eller senare måste verkligen förhållandet blifva, att landstinget skall ega att utse halfva antalet ledamöter i präfningsnämnden. Jag yrkar bifall till Herr Danielsons förslag om återremiss.

Häruti instämde Herr *Andersson* i Plöninge.

Herr *Johansson* i Noraskog yttrade: Jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att, om vi bifalla motionärens förslag, så är detta ungefär detsamma som att hoppa ur askan och i elden; ty då landstingen, åtminstone i ett stort antal län, äro sammansatta af hufvudsakligen större egendomsegare samt egare af större bruk och fabriker, skulle, om motionärens förslag bifölles, just dessa komma att tillsätta ledamöterna i präfningsnämnden. Dessutom är det icke längre sedan, än år 1883, då denna fråga i denna Kammare temligen allvarsamt diskuterades men afslogs på de skäl, som anfördes dels af vederbörande Utskott, dels från andra håll. Jag skall vidare be att få erinra derom, att, till följd af ändrade tidsbestämmelser, som kommit in i den nya bevillningsförordningen, det är nödvändigt för präfningsnämnden att sammanträda tidigare än förut. Det kunde ju gå för sig förut att

utsätta tiden för pröfningskomiténs sammanträde till Oktober månad, därför att tiden för anförande af besvär öfver pröfningskomiténs beslut först i Mars månad påföljande år gick till ända. Numera tilländagår besvärstiden med årets slut, och detta är ett ytterligare skäl för att låta pröfningsnämnden sammanträda så tidigt som möjligt.

Hvad en föregående talare yttrat angående markegångsdeputerade är på förevarande fall icke tillämpligt och torde därför saklöst kunna lemnas å sido.

För min del anhåller jag om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Anderson i Tenhult: Då ett partalare yrkat frågans återremitterande till Utskottet, ber jag att få återtaga mitt yrkande om bifall till motionen och förena mig med dem, som påyrkat återremiss.

Herr Magn. Jonsson: För min del skall jag anhålla om bifall till Utskottets förslag, och derjemte skall jag be att få visa, hvart det skulle leda, om landstingen finge den rätt att utse ledamöter i pröfningsnämnden, som motionären vill gifva dem. Det skulle ju kunna hända, att landstinget hade svårt att ena sig om några personer, och om då den ene röstade på en och den andre på en annan, så skulle detta kunna hafva till följd, att de utsedde ledamöterna blott tillhörde en viss trakt af länet. Om länet vore mycket stort, skulle ju då hos dem nödig personalkänedom antagligen komma att saknas, och i så fall skulle ju den skedda förändringen blott leda till skada.

Jag befarar, att motionen härleder sig från något missnöje med det sätt, hvarpå Konungens Befallningshafvande i något visst län utöfvat sin rätt att utse ledamöter i pröfningsnämnden. Hvad beträffar det län jag tillhör, har dock ingen anledning till sådant missnöje förekommit, utan min tro är snarare, att, om landstinget finge dela denna rätt med Konungens Befallningshafvande, pröfningsnämndens sammansättning skulle komma att blifva mindre fördelaktig för så väl den enskildes som det allmännas bästa, än den hittills varit. Nu tillgår det så, att kommunen sjelf utser taxeringsnämndens ledamöter, hvilka senare åter föreslå minst tre personer, af hvilka Konungens Befallningshafvande har att utnämna minst en till ledamot i pröfningsnämnden. Har då icke kommunen redan tillräckligt mycket att säga i detta afseende? Jag tror, att man nu fordrar för mycket, och att det man vill kanske skulle förorsaka de skattskyldige mera skada än gagn. Då jag icke vill vara med om att medverka till något sådant, anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Peterson i Hasselstad: I likhet med den föregående talaren anser äfven jag, att, om landstingen finge rätt att utse ledamöter i pröfningsnämnden, de mindre jordbrukarne ingalunda skulle blifva bättre representerade i densamma, än de hittills varit. Åtminstone hvad min hemtrakt beträffar, är jag förvissad derom. En talare yttrade, att inom ett visst län vid något tillfälle jordbrukarne varit mindre fördelaktigt representerade i pröfningsnämnden. Jag kan då upplysa om, att i det län, jag tillhör, och i hvars pröfningsnämnd jag under

*Angående
ändrade be-
stämmelser
rörande val
af pröfnings-
nämndens
ledamöter.
(Forts.)*

*Angående
ändrade be-
stämmeiser
rörande val
af pröfnings-
nämndens
ledamöter.
(Forts.)*

många år haft förtroende sitta, har denna nämnds sammansättning alltid varit af Konungens Befallningshafvande gjord med den största urskilning och så, att alla skattskyldige varit behörigen representerade. Min tro är dessutom, att om landstingen finge rätt att utse ledamöter i pröfningsnämnden, det lätt kunde hända, att personer dertill blefve utsedda, som blott komme att bevaka några vissas intressen. På dessa skäl yrkar jag bifall till Utskottets hemställan.

Herr Erickson i Bjersby: En talare nämnde, att Konungens Befallningshafvande måste anses hafva bättre kännedom om länet, än landstingets ledamöter. Jag tror tvärt om. Åtminstone kan man påstå, att de representanter för skilda delar af länet, som äro ledamöter af landstinget, böra känna länets förhållanden lika väl som Konungens Befallningshafvande i länet, och således i lika hög grad som Konungens Befallningshafvande vara kvalificerade att utse lämplige och opartiske ledamöter i pröfningsnämnden.

En talare på gefleborgsbänken nämnde, att inom de särskilda taxeringsdistrikten taxeringsnämnden föreslår minst tre personer, och att Konungens Befallningshafvande bland dessa tre har att utnämna minst *en* till ledamot i pröfningsnämnden. Så torde dock icke tillgå öfverallt, troligen icke ens i talarens egen hemort; åtminstone tillgår det icke så i min hemtrakt. De härad, hvilka jag representerar, äro delade i flera taxeringsdistrikt. Äfven om nu hvardera af dessa distrikt föreslagit tre personer till ledamöter i pröfningsnämnden, har Konungens Befallningshafvande likväl aldrig från båda dessa härad kallat till ledamöter flere än fyra.

Enligt min åsigt torde hvad motionären anført i fråga om de personer, hvilka af Konungens Befallningshafvande i allmänhet kallats till ledamöter i pröfningsnämnden, icke vara helt och hållet obefogadt; hvadan jag förenar mig med dem, som yrkat återremiss.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner på så väl bifall till Utskottets hemställan som ärendets återremitterande till Utskottet och fann den förra propositionen vara besvarad med öfvervägande ja. Då votering likväl blef begärd, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 4:e punkten af Betänkandet N:o 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har punkten af Kammaren till Utskottet återförvisats.

Voteringen försiggick och utföll med 98 ja mot 31 nej, i följd hvaraf Utskottets hemställan bifallits.

I punkten 5 hemstälde Utskottet, att en inom Andra Kammaren

af Herr *Gust. Ericsson* i Stockholm afgifven motion, afseende införande af progressiv beskattning, måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Motionären, Herr *Gust. Ericsson*, erhöll ordet och yttrade: Utskottet har såsom skäl för sitt afstyrkande af motionen anført, att en liknande motion 1883 blifvit afslagen. Det tycks vara en praxis att åberopa några föregående års afslagna motioner såsom skäl för ett ytterligare afslag. Jag ber att få hänvisa herrarne till innehållet i min motion och till den motivering, som der finnes intagen. Jag tror, att icke så mycket behöfver tilläggas för att visa, att den, som har en mindre inkomst, har jemförelsevis svårare att bära en beskattning af en viss bestämd procent än den, som har en större inkomst. Man har häremot invändt, att det skulle blifva en så hastig öfvergång från den ena klassen till den andra. Men jag vill då anmärka, att det är blott öfverskottet efter hvarje öfvergång från den ena klassen till den andra, som kommer i fråga. När således för 2,000 kronors inkomst betalas en skatt af 20 bevillningskronor, skulle för de derpå följande 2,000 kronorna betalas 30 bevillningskronor, eller för 4,000 kronors inkomst tillsammans 50 bevillningskronor. För det belopp, som öfverskrider 4,000 kronor intill 8,000 kronor, skulle betalas 80 bevillningskronor och således för hela 8,000 kronors inkomst 130 bevillningskronor. Detta torde icke vara så afskräckande. För derefter följande 8,000 kronors inkomst skulle betalas 240 bevillningskronor, således för en inkomst af 16,000 kronor tillsammans 370 bevillningskronor och för öfverskjutande beloppet mellan 16,000 kronor och 32,000 kronor skulle betalas bevilling efter fyra procent och skulle således utgöra 640 kronor, eller för en inkomst af 32,000 kronor 1,010 kronor. Sista klassen jag antagit, som går från 32,000 till 64,000 kronor, skulle för de senare 32,000 kronorna betala efter fem kronor per hundra eller tillsammans för 64,000 kronors inkomst 2,610 kronors bevilling. En sådan beskattning på ett så stort inkomstbelopp bör icke förefalla så orimlig. Jag har för öfrigt i min motion öfverlemnadt åt Bevillnings-Utskottet att välja lämpligare siffror eller lämpligare beräkning, hvilket jag icke tilltrött mig kunna göra så, att Bevillnings-Utskottet kunde vara belåtet dermed, eller möjligen så, att Riksdagen skulle kunna antaga mitt förslag, men Bevillnings-Utskottet har också så lättvindigt som möjligt affärdadt denna motion. Detta är väl mindre att undra på efter den stora ansträngning, Utskottet gjort i tullfrågan, och det synes, som Utskottet ville att beskattningen skulle fortfarande komma att gå efter en annan princip än efter förmågan att kunna bära densamma.

Jag är öfvertygad att denna motion återkommer och skall för min del, Herr *Talman*, icke för närvarande framställa något yrkande, utan har endast velat få denna min åsigt antecknad i protokollet.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 6.

Lades till handlingarne.

Härefter åtskildes Kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.